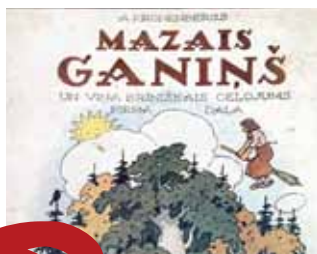

Latvijas Pasts par pensiju piegādi mājās prasīs divreiz vairāk.

→ 3. lpp.

Atceroties Mazā ganiņa un Jērādiņas autoru Albertu Kronenbergu, Kuldīgā viesojas izstāde Zīmē un rīmē.

→ 4. lpp.

„Dzīve mani nolikusi interesantās vietās,” secina Kuldīgas novada muzeja speciāliste un pilsētā pazīstamā gide Indra Vilmane.

→ 6. lpp.

Kurzemnieks

LAIKRAKSTS VIDUSKURZEMEĪ

Cena
0,68 eiro

Nr. 103
(11 485)

Pirmdiena, 2019. gada 9. septembris

Mūsu ražotāji vērienīgajā izstādē

Vairāki mūsu pusē uzņēmumi piedalījušies Baltijas nozīmīgākajā pārtikas industrijas notikumā – izstādē *Riga Food*, kas no 4. līdz 7. septembrim Ķīpsalas izstāžu zālē pulcēja tūkstošiem apmeklētāju no Latvijas un citām valstīm.

Biznesa informācijas centra *Magnetic Latvia* biznesa inkubatora standā SIA *Kabiles muižas vīna darītava* piedāvāja dzirkstošos vīnus un sidrus, Snēpeles uzņēmums *Lat Food LP* – sausās putras un biezzupas, Kuldīgas *Capulus Terra* – sertificētu grauzdētu kafiju.

„Ar bioloģiskās pārtikas zīmolu *Mazo lāču putra* piedalāmies jau trešo reizi,” teic *Lat Food LP* īpašniece Laura Prūse. „Kā iepriekš – jāatzīst, ka ir vērts, kaut dalības maksa nav maza. Tāpēc paldies inkubatoram par atbalstu. Pirmā bija diena profesionāļiem, kad varēja iegūt jaunus partnerus, pēc tam vairāk nāca no mācību iestādēm, pārējās dienās – dažādi apmeklētāji, tostarp ģimenes. Varēja labi reklamēties un arī pārdot. Mūsu bērnu pārtika jau pazīstama, taču vienmēr vedam kaut ko jaunu. Šogad esam radījuši produktu visai ģimenei, ko var ēst mammas un bērni, grūtnieces, citi pieaugušie, tostarp sportisti.”

Kabiles muižas vīna darītava ir jauns uzņēmums, kas uz šādu pasākumu devies pirmoreiz. „Esam ļoti priecīgas, ka mūsu ražojumi atzinīgi novērtēti gan Latvijas pircēju, gan ārvalstnieku vidū,” saka līdzīpašniece Lauma Grīva. „Šeit varam izstāstīt savu pieceju, dabiski ražoto produktu labās īpašības. Cilvēkiem tas ir svarīgi. Interesanti bija arī pašām iegūt pieredzi, apskatīt, ko jaunu ražo citi, uzzināt, kādas tehnoloģijas ienākušas.”

Vēl no mūsu pusē izstādē redzēti *Mārītes zāliņu* homeopātiskie līdzekļi, Rudbāržu *Garīkās* audzētās sēnes šitaki, Rumbas pagasta uzņēmuma *Ineses tortes* gardumi.

Riga Food sapulcēja ap 700 uzņēmumu no 30 valstīm. Notika konkursi, degustācijas, semināri, biznesa tikšanās, apbalvoti gardāko bišu, maizes un piena produktu ražotāji, lielāko zīmolu pārstāvji vadīja meistarklases. Kuldīgas uzņēmēji secina, ka tāpat bijusi interese par mazajiem ražotājiem no novadiem.

Daina Tāfelberga, Laumas Grīvas arhīva foto

Kabiles muižas vīna darītavas īpašnieces Agate Eniņa un Lauma Grīva izstādē *Riga Food* piedalījušās pirmoreiz.

Vai ar citām valstīm spējam lauksaimniecībā konkurēt? Par to pielikumā *Novadi rok dziļāk*.

Trešdien, 11. septembrī:

- Cik drošs bērna ceļš uz skolu.
- Dzejas dienas Kuldīgā.
- Bijusi basketboliste Gunta Baško.
- Padurē atkal kuļ jautri.

ISSN 1407-9755

REDZĒJUMS

Cilvēku trūkst visur

Jolanta Hercenberga,
tālr. 63350568,
jolantah99@gmail.com

Kuldīgas slimnīcā uz mēnesi darbu pārtraukusi dzemdību nodaļa. Par bēdām ļoti daudzām topošajām māmiņām, jo bieži arī tuvāko kaimiņpilsētu grūtnieces izvēlas dzemdēt Kuldīgā šīs nodaļas labās slavas dēļ. Bet nu līdz ar ziņu par īslaicīgo slēgšanu darbinieku trūkuma dēļ izskanējusi arī otra, ka pēdējā pusotrā mēnesī tur bijušas vairākas saslimšanas ar salmonelozi.

„Speciālisti spriež, ka darbaspēka problēmu var mazināt ar produktivitātes celšanu.”

Veselības inspekcijas pārstāve Saiva Luste skaidro, ka informācija par šo situāciju bijusi, slimnīca ievērojusi Slimību profilakses un kontroles centra ieteikumus, meklējot saslimšanas iemeslus. No vecākiem, kuru bērns ar salmonelozi saslimis, inspekcijā saņemta viena pretenzija. Pirmā pret Kuldīgas slimnīcas dzemdību nodaļu. S. Luste uzsver: lai arī baktērija šeit plosījies, tas nenozīmē, ka dzemdību nodaļā darbs pēkšņi būtu pasliktinājies.

Es šim viedoklim piekritu. Nedrīkst vienai darvas karotei ļaut sabojāt visu medus mucu. Un skumdina tas, ka komentāros zem rakstiem par šo gadījumu un sociālajos tīklos izskan tik daudz negatīva. Negribētos, lai cilvēkiem, kuru

darbs nav no vieglākajiem un kuri to dara no sirds, būtu jāuzklausā nepamatotas nepatīkamas piezīmes.

Slimnīcas valdes priekšsēdis Agris Rozenfelds stingri nesola, ka pārtraukums būs īslaicīgs, tomēr cer. Ar kvalificētu speciālistu trūkumu cīnīties esot grūti. Kaut kādā ziņā pat neiespējami, ja vadības rokās nav instrumentu, kā atrast jaunus darbiniekus.

Efektīvākais instruments jebkurā nozarē ir vairāk eiro par padarīto. Kā lai slimnīca Kuldīgā spētu šajā ziņā konkurēt ar medicīnas iestādēm lielajās pilsētās? Arī piedāvāt dažādas privilēģijas no pašvaldības puses nebūtu īsti godīgi, jo tikpat sāpīgs ir speciālistu trūkums citās nozarēs, piemēram, izglītībā, aizsardzībā, lauksaimniecībā, ražošanā.

Cilvēku skaits Latvijā aizvien samazinās, un sabiedrība noveco. Šie ir fakti, ar kuriem jārēķinās. Tos respektējot, var meklēt izeju. Speciālisti spriež, ka darbaspēka problēmu var mazināt ar produktivitātes celšanu – pie līdzvērtīga rezultāta nonākt ar mazāku piepūli un mazākiem izdevumiem.

Tieši šī iemesla dēļ notiek sabiedrībai tik nepatīkamā skolu, slimnīcu un nu jau arī novadu apvienošana. Lai kā mums gribētos dzīvot pa vecam, valsts naudas maciņš to neatļauj.

MANUPRĀT

Viedokļi dažādi, bet tas nav slikti

Esmu Jauno žurnālistu skolas dalībniece, kura vasarā redakcijā strādāja. Dzirdot *Kurzemnieka* kolēģu ierosinājumu „Raksti, par ko vien vēlies, par to, kas tevi interesē!”, jāsāk domāt, kas tad mani ieinteresē. Un tas nemaz nav viegli. Intereses ir plašs jēdziens, tēmu ir bezgalīgi daudz. Un katram savs viedoklis. Bet tieši tas cilvēkus padara atšķirīgus un unikālus. Interesantāks šķiet tāds, kuram ir savs viedoklis un kurš par to iestājas, salīdzinājumā ar tādu, kurš visam piekrīt. Kas būtu pasaule, ja nebūtu strīdu, argumentu un interešu dažādības? Ir labi, ka viedokļi atšķiras, bet savas domas ne vienmēr vajag izteikt strīdēšanās pēc. Dažreiz pat ir labāk paklusēt. „Tas, kas interesē tevi, otram liekas garlaicīgi vai nepareizi” – šis viedoklis nedrīkst tevi atturēt no vēlmju piepildīšanas. Varbūt, iestājoties par savu viedokli, kādu cilvēku zaudēsi, bet iegūsi citu, kurš būs ar tevi un piekritīs tavam domu gājienam. Nevajag klusēt! Ja kaut kas nepatīk – saki uzreiz! Ja pret kaut ko iebilsti no sirds dziļumiem – argumentē un izcīni savu taisnību! Tikai padomā, ko saki, lai pateiktais pēc tam nav jānožēlo! Dusmu uzplūdā parasti gadās izteikt visu, ko domā, un bieži tas nav nekas labs. Saglabā vēsu prātu un aizstāvi savu viedokli – tikai saprāta robežās!

Rūta Mediņa

TRIS VIEDOKĻI

NO 1. JANVĀRA GAN PRIVĀTMĀJĀS, GAN DZĪVOKĻOS JĀBŪT IERĪKOTIEM AUTONOMIEM UGUNSGRĒKA DETEKTORIEM, KAS REAGĒ UZ DŪMIEM. VAI MĀJOKĻU SAIMNIEKI PAR TO INTERESĒJAS?

Saprot, ka pašu drošībai

1. Aleksandrs Štefaņuks, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Kuldīgas daļas komandieris:

– Ugunsdrošības noteikumu 119. punkts paredz, ka visās mājās un dzīvokļos, kā arī publiskajos objektos, kuros paredzēts gulēšanai izmitināt līdz desmit cilvēkiem, ir jāierīko dūmu detektori. Autonomais detektors ir ierīce, kas reaģē uz dūmiem, un tā darbību nodrošina baterija. To var aizstāt ar automātisko ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizāciju. Ja mājai vai dzīvoklim ir vairāki stāvi, tad detektors nepie-

ciešams katrā stāvā.

Pieredze liecina, ka ugunsgrēkos bojāgājušo skaitu tie samazina līdz pat 75%. Arvien vairāk iedzīvotāju arī mūsu novados detektorus iegādājas un ierīko. To apstiprina, piemēram, tirgotāji. Cenas atkarīgas no ražotāja un iebūvētajām papildu funkcijām. Cik zinu, piedāvājot šīs ierīces, tiek zvanīts uz mobilajiem tālruniem, un atsaucība ir. Protams, dzīvokļos un māju īpašniekiem savs papildu finansiālais slogs tas ir, tomēr izmaksas nav tik lielas, salīdzinot ar tām, kādas var rasties, ja ēkā izceļas ugunsgrēks un tas netiek

laikus pamanīts.

Likumā bija pārejas periods līdz nākamā gada 1. janvārim, tātad trīs gadi. Nav novērots, ka sabiedrība ar šo prasību būtu neapmierināta. Cilvēki saprot, ka tas vajadzīgs viņu pašu labā. Administratīvo pārkāpumu kodeksa 179. pants nosaka: sods par ugunsdrošības prasību pārkāpumu fiziskajām personām ir no 30 līdz 280 eiro, juridiskajām – no 280 līdz 1400 eiro. Par kontroli vēl nevaru pateikt, kā tā tiks organizēta. Taču, nelaiimei notiekot, apdrošinātāji noteikti skatīsies, vai šis likuma pants izpildīts.

Ar iedzīvotājiem ir runāts

2. Ita Bērziņa, SIA Kuldīgas komunālie pakalpojumi īpašumu apsaimniekošanas daļas vadītāja:

– Pašvaldības dzīvokļos, kurus remontējam, jau uzreiz dūmu detektorus ierīkojam. Apsaim-

niekotāji šobrīd uzskaita, cik vajadzēs kopumā. Māju iedzīvotāju sapulcēs par šo tēmu jau daudz esam runājuši. Cilvēki zina, ka ir tāda prasība, – par to stāstīts medijos. Īpašniekiem nevaram pavēlēt, lai to izpilda, jo tā ir kat-

ra paša atbildība pret likumu. Arī atbildība par savu drošību. Taču nopietnus iebildumus neesam dzirdējuši. Kad būsīm aprēķinājuši, varēsīm piedāvāt kopīgu iepirkumu visai mājai, tostarp privātajiem dzīvokļiem.

Naudu vēl nepiešķir

3. Aivis Vītols, SIA Skrudas komunālā saimniecība nekustamo īpašumu pārvaldnieks:

– Mēs varam šo prasību izpildīt pašvaldības izīrētajos dzīvokļos, bet privāto mājokļu īpašniekus piespiest nevaram. Esam viņus brīdinājuši, komunālo pakalpojumu un apsaimniekošanas rēķiniem pievienojot atgādinājumu, ka no nākamā gada dūmu detektoriem jābūt ierīkotiem. Daudzi jau bija informēti, tomēr

atgādinājums nenāk par ļaunu, jo var piemirsties, ka šāda prasība ir.

Aprēķināts, ka pašvaldības dzīvokļos visā novadā vajadzēs ap 450 detektoru. Domes attīstības komitejā iesniedzām priekšlikumu, lai piešķir naudu iegādei. Diemžēl tas atlikt līdz nākamā gada budžeta apstiprināšanai. Tāpēc šobrīd izskatās, ka termiņā iekļauties nevarēsīm. Jau iepriekš izziņājam detektoru ražotājus un tirgotājus, lai noskaidrotu lētāko

iepirkumu. Cenu amplitūda tiešām dažāda: no dažiem eiro līdz pārdesmit un vairāk. Kā pašvaldības uzņēmums nedrīkstam izvēlēties neko ekskluzīvu, tomēr jāņem vērā garantija, lai kalpo ilgāk, lai jau drīz nebūtu jāmaina, jo tas atkal prasīs naudu. Izdevīgākais piedāvājums bija trim firmām: 4,56 eiro, 5,37 un 6,02 eiro. Tie detektori ir lēti tāpēc, ka baterija kalpo tikai gadu.

Daina Tafelberga

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Svētdien aizvadīta Tēva diena. Kāds ir labs tēvs?

Ina Celitāne, folkloras skolotāja: – Gādīgs visās izpausmēs: parūpējas par bērniem, kopā maksšķerē. Svarīgi, lai ģimenē sievietē būtu pavarda sargātāja un vīrietis – gādātājs. Man pašai ir bijis tāds tētis. Viņš bija tāds rokenrola puisis, bet, kā prata, tā gādāja.

Ārija Pušilova, auklē bērniņu: – Tāds, ko var rakstīt ar lielo burtu. Kurš mīl pats un kuru mīl viņa bērni. Just šo mīlestību var ar sirdi – citādi nekā. Materiālās vērtības nāk un iet, bet tas, kas sirdī sajūts, paliek.

Ārija Multīņa, pensionāre: – Labs tēvs gan pret bērniem, gan sievu izturēsies gādīgi un jauki. Man vīrs, kad es vai bērni kaut ko gribējām, to mums pirka. Svarīga ir attieksme un labs darbs, lai savējos varētu lutināt.

Gundars Safonovs, brīvmākslinieks: – Labs tēvs ir tāds, no kā dēls grib un var mācīties darīt dažādus vīriešu darbus. Man tāda pieredze nav bijusi. Labs tēvs par savu ģimeni rūpējas un neklaīno apkārt.

Liene Elerte, brīvmāksliniece: – Vispirms bērna tēvs ir tas, kurš viņu audzina. Labs tēvs dos padomu, neatstums. Meitas un tēva attiecības vienmēr ir īpašas. Kad viņam rodas brūtgāni un viņas apprecas, tēvi ir greizsirdīgi, un līdz ar to attiecības sabojājas. Labs tēvs ir tas, kurš šo greizsirdību pārvar un ir kā atbalsts līdzās visu dzīvi.

Everita Zābele, mācās tehnikumā: – Tāds, kurš ir kopā ar ģimeni, rūpējas par bērniem: ne tikai materiāli nodrošina, bet arī izrāda uzmanību, kopā pavada laiku. Man tādas pieredzes nav. Es ar savu tēvu netieko – neesmu viņu redzējusi kopš bērnības.

Jolanta Hercenberga, Antras Grīnbergas foto

Muzicē temperamentīgie spāņi

Spānijas militārais orķestris vienlīdz azartiski spēlēja gan savai tautai raksturīgu mūziku, gan latviešu tautas dziesmas *Seši mazi bundzinieki* apdari.

Straujus spāņu ritmus un dienvidniecisku temperamentu Kuldīgas klausītājiem bija iespēja izjust kultūras centrā, kur koncertēja Spānijas Operacionālo kaujas nodrošinājuma spēku orķestra ansamblis.

Sadarbībā ar Zemessardzes orķestri tas uzstājās par godu Latvijas armijas un Neatkarības kara simtgadei. Programmā bija iekļauta latviešu un spāņu komponistu mūzika un tautasdziesmu aranžējumi. Kaut arī koncerts notika piektdienas dienas vidū, zāle bija pilna, skatītāju rindās pārsvarā bija skolēni un seniori.

Šis kolektīvs piedalās militārās parādēs, Spānijas kultūras dzīvi bagātina ar uzstāšanos koncertzālēs un teātros, muzicē skolās un pansionātos, tādējādi stiprinot saikni starp armiju un sabiedrību. Orķestri vada kapteinis Ivans Rodrigess Armans, un pavisam tajā spēlē 30 mūziķu, bet mūsu valstī viesojās 12 cilvēku ansamblis.

Latvijas armijas un Neatkarības kara simtgades pasākumi notiek visu gadu. Jūnijā Zemessardzes orķestris Kuldīgā koncertēja kopā ar Kanādas Bruņoto spēku centrālo orķestri.

Iveta Grīniņa
Jēkaba Aleksandra Krūmiņa foto

Pensiju piegāde divreiz dārgāka

No nākamā gada Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) klientiem *Latvijas Pasts* (LP) pensijas, pabalstus un atbildības piegādās par 4,88 eiro, bet no 2021. gada – par 5,28 eiro. Šobrīd pakalpojums klientam izmaksā 2,39 eiro.

Ministru prezidents Krišjānis Kariņš uzdevis labklājības ministrei Ramonai Petravičai un satiksmes ministram Tālim Linkaitam kopā rast risinājumu piegādes sadārdzinājuma kompensēšanai.

Pieaugot tehnoloģiju izmantojumam, šo ekskluzīvo pakalpojumu izvēlas arvien mazāk klientu, tāpēc pašizmaksa sadārdzinās, skaidro LP. Pakalpojums par zemāku tarifu nebūtu izdevīgs, atzīst uzņēmuma valdes priekšsēdis Mārcis Vilcāns. Izmaksas par pensijas, pabalsta vai atbildības piegādi sedz maksājuma saņēmēji, aģentūra attiecīgo summu ietur un pārskaita pastam.

To saņēmēju skaits, kuri izvēlas piegādi

dzīvesvietā, ik gadu strauji mazinās. 2013. gadā pensija mājās tika piegādāta 127 tūkstošiem klientu mēnesī, pērn – 85 tūkstošiem, bet šīgada pirmajos mēnešos – tikai 79 tūkstošiem. VSAA pakalpojumus dzīvesvietā šogad mēnesī saņem vidēji 79 000 klientu jeb 14% no visiem pensiju saņēmējiem.

Igaunijā maksa par šādu pakalpojumu ir 8,10 eiro. Savukārt Lietuvā pensijas mājās pats piegādā tikai cilvēkiem ar invaliditāti un tiem, kuriem tuvumā nav iespēju izņemt skaidru naudu, kā arī cilvēkiem, kuriem ir pāri 80 gadiem vai kuriem līgums par šādu piegādi noslēgts līdz 2009. gadam.

Starp VSAA maksājumu saņēmējiem (ar piegādi dzīvesvietā) cilvēki līdz 59 gadiem ir 4,6 tūkstoši, no 60 līdz 69 gadiem – 9,6 tūkstoši, no 70 līdz 79 gadiem – 24,8 tūkstoši, bet visvairāk ir iedzīvotāju, kuriem ir 80 gadu un vairāk, – 38,2 tūkstoši.

Inguna Spulniece

Kuldīgas novadā stikls nodots visvairāk

Uzņēmuma *Eco Baltia vide* rīkotajā *Stikla šķiratlonā* Kuldīgas novads ar 32,16 savāktajām tonnām līdz šim bijis visražīgākais.

No iedzīvotājiem viņu dzīvesvietā akcijā pieņemts stikla iepakojums, lielākoties pudeles, burkas. Savāktais tiek vests uz pārstrādes rūpnīcām Lietuvā. Kuldīgas novadā pieteicās 186 mājsaimniecības, kas kopā savāca līdz šim lielāko daudzumu (32,16 tonnas) nevajadzīgu pudeļu un burku, kas sašķirotas un pārstrādei nodotas vienā pašvaldībā, informē uzņēmuma sabiedrisko attiecību speciāliste Jana Kralliša.

PAR CĪTĪGU DARBU – PIKNIKS

Katrā pašvaldībā pieteiktās adreses izlozētas, lai saņemtu veikala *Top!* dāvanu kartes 20 eiro vērtībā. Kuldīgas novadā tās tiks trim dalībniekiem. Savukārt 30 eiro dāvanu karti iegūst tas, kurš pašvaldībā nodevis visvairāk pudeļu un burku. Vislielāko daudzumu – aptuveni 651 kg taras – nodevusi Ilze Strujevica no Kurmāles.

Viņa *Kurzemniekam* atklāja, ka tik daudz sakrājies vecvecāku mājās. Stikls gadu desmitiem

bija likts klētī, lielākoties tukšas pudeles. „Tur bija pat padomju laika piena pudeles. Varbūt arī kādu retro paraugu varēja atrast, bet centāties strādāt ātri. Klētis ir sliktā stāvoklī, tāpēc jau sen gribējām stiklu aizvēkt. Ja nu kaut kas brūk, lai vismaz stikls nav apakšā. Ģimene divas dienas cītīgi strādāja, lai visu saliktu maisos.” Ilze par balvu sarīkojusi pikniku ar gaļas cepšanu un kūku visiem, kuri piedalījušies darbā.

ALSUNGĀ VĒL VĀKS

Akcija beigusies arī Skrundas novadā, kur pieteikušās 23 mājsaimniecības, pārstrādei nodota 3,51 tonna stikla. Visvairāk – ap 237 kg – nodevusi Agita no Skrundas pagasta.

Šomēnes *Stikla šķiratlonā* notiks Alsungas novadā. Iedzīvotāji var pieteikties vēl šodien, bet transports pēc taras dosies 20. septembrī. Uzņēmumam *Eco Baltia vide* pa tālr. 26154123 vai e-pastā (stikls@ecobaltiavide.lv) jāpiesaka adrese, tālrunis un aptuvenais stikla daudzums.

Iveta Grīniņa

Tirgus un ekskursija muižā

14. septembrī no 11.00 Kables centrā visi aicināti tirgoties, iegādāties lauku labumus un citas noderīgas lietas.

Tirgu papildinās kalēja darbnīca, stikla darbnīcā tiks veidotas figūriņas, varēs redzēt, kā tiek pīts skalu grozs. Notiks arī mantu izsole.

Tirgotāji aicināti pieteikties pa tālr. 25618976. Šajā dienā piedāvāta arī reta iespēja apmeklēt Kurzemes arhitektūras pērli – Kables muižu. Tiks rīkotas divas ekskursijas: 12.30 un 13.30. Ikdienā muižas durvis apmeklētājiem nav atvērtas.

Visus ceļus uzturēt nevarēs

Satiksmes un Finanšu ministrijas ierēdņus lauku ceļi neinteresē – tāds secinājums Kuldīgas novada pašvaldības izpilddirektores vietniecei Agnesei Bukai radies pēc sanāksmes Latvijas Pašvaldību savienībā (LPS).

Kārtējā pagastu vadītāju sanāksmē viņa aicināja apsvērt, kuri ceļu posmi nākamgad jāremontē. Jau tagad jādomā par jauno budžetu un aprēķināt, cik naudas tam vajadzēs.

JĀIZTIEK AR TO, KAS IR

LPS tautsaimniecības komitejā apspriests ceļu pārvaldības un finansējuma modelis un valsts reģionālo un vietējo ceļu programmas rīcības plāns. A.Buka guvusi apstiprinājumu tam, ka papildu naudas lauku ceļiem nebūs un būs jāiztiek ar līdzšinējo budžetu: „Līdz tam biju pārliecināta, ka visiem skaidrs, cik ceļi ir svarīgi novadu attīstībai, infrastruktūrai un cilvēkiem, bet izrādās, ka tā nav. Finanšu ministrija par papildu naudu pašvaldību autoceļu fondā negrib dzirdēt. Tiek runāts tikai par starppilsētu ceļiem.”

Satiksmes ministrijas nostāja esot tāda, ka pašvaldībām jāveido ceļu uzturēšanas stratēģiskais plāns un jābeidz kopt tos, kas ved uz atsevišķām lauku sētām. Ierosināts šos posmus nodot pašiem māju saimniekiem. Pāris kilometru tādu

ceļu esot visos pagastos. Pārvalžu vadītāji retoriski jautāja, kāpēc valsts pilsonis, kurš dzīvo tālu laukos, labu ceļu uz savu māju nav pelnījis. Bet A.Buka uzsvēra: realitāte ir tāda, ka strādājošo, kuri maksā nodokļus, kļūst aizvien mazāk, bet vajadzību ir daudz, un visus ceļus nekad nevarēs uzturēt.

Gudeniņu pagasta vadītāja Daina Bērende aicināja Satiksmes ministrijai atgādināt par Basu ceļu: „No Vilgāles pagrieziena līdz Basiem nav uzvesta neviena grants krava, bet tas ir vienīgais ceļš, kas savieno ar novada centru. Tā nedrīkst būt.” Ministrijai tiks rakstīta vēstule, lai par šo vietu atgādinātu.

PIETEICIES VIENS

A.Buka informēja, ka Īvandē beigusies nomas tiesību izsole īpašumiem *Skolas nams* un *Rūķi* jeb muižai. Pieteicies viens pretendents, kura atbilstība tiek vērtēta. Konkursa noteikumi bija tādi, ka jāiesniedz finansu, attīstības un investīciju plāns. Pārvaldes vadītāja Anda Upleja informēja, ka apskatīt muižu bija ieradušies pieci interešenti, arī pašvaldībā par šo iespēju interesējušies vairāki, tomēr izsolei pieteicies tikai viens. Lai nomniekam un arī citiem ērtāk, bibliotēka un pagasta pārvalde tajā pašā namā tiks pārceltas uz citām telpām.

Iveta Grīniņa

Atceroties Mazā ganiņa un Jērādiņas autoru

ALBERTS KRONENBERGS
(1887–1958)

○ Dzimis 1887. gadā Slokas pagasta Braņķu ciema Upeskrūtaiņos astoņu bērnu ģimenē kā jaunākais. Mācījies Slokas draudzes skolā.

○ Venjamina Blūma

Rīgas zīmēšanas un gleznošanas skolas audzēknis, mācījies pie mākslinieka Jaņa Rozentāla, pēc tam viņa mākslas studijā. Sācis strādāt kā ilustrators un karikatūrists.

○ 1911.–1915. gadā studējis Pēterburgas Ķeizarišķās mākslas veicināšanas biedrības skolas grafikas nodaļā, mācījies pie Nikolaja Rēriha (kompozīciju), Arkādija Rilova (aktu zīmēšanu) un Ivana Bijibina (grafiku).

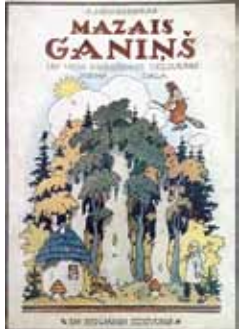
○ No 1921. gada piedalījies izstādēs, sadarbojies ar izdevniecībām. Bijis Andreja Jesena izdoto *Jaunības Teku* mākslinieks.

○ Ilustrējis E.Birznieka-Upīša, V.Plūdoņa, Doku Ata, A.Brastiņa, brāļu Grimmu, R.Kiplinga, Dž.Londona, M.Meipsas-Dodžas, A.Barto u.c. darbus, dažādu tautu pasakas, visvairāk latviešu pasakas, mīklas un tautas dziesmas.

○ 43 gados pievērsies rakstīšanai. Sarakstījis, ilustrējis septiņas grāmatas.

○ Viņa darbus popularizē dzimtas izveidotā biedrība *Kronenbergs un draugi*.

PIRMĀ GRĀMATA

Albertu Kronenbergu, bērnu mēnešraksta *Mazās Jaunības Tekas* galveno mākslinieku, 1931. gada vasarā uz sarunu aicinājusi izdevēja Emilija Benjamiņa. Viņa bija nolēmusi uz Ziemassvētkiem izdot grāmatu bērniem, kas būtu visskaistākā dāvana.

Tai bija jābūt jautrai, krāsainai, viegli lasāmai un skatāmai – krāšņākajai, kāda jebkad Latvijā izdota. Gājis laiks, bet teksts nav radies – nekas no piedāvātā izdevēju nav apmierinājis. Tā nu A.Kronenbergs, redzot, ka ilustratora darbam laika atliek arvien mazāk, pie pasakas rakstīšanas ķēries pats. *Mazais ganiņš* un viņa brīnišķīgie piedzīvojumi tapuši īsā laikā. Autors labi pazinis bērnu uztveri – teksti ir viegli lasāmi un iegaumējami. Grāmatai bijuši grandiozi panākumi, un tā mākslinieks kļuvis arī par rakstnieku.

1958. gadā viņš *Mazā ganiņa* tekstu pārstrādājis, radot pilnīgi jaunu versiju, – atšķirās gan teksts, gan zīmējumi. Padomju cenzūrai nešķīta pieņemama Ziemassvētku vecīša un Svētā Pētera pieminēšana, arī ragana bija jāsauc par Babu – kā krievu pasakās. Lai iepriekšējo darbu neobja, autors centies radīt jaunu grāmatu.

Šo darbu komponējis Raimonds Pauls, radot dzīvespriecīgu mūziku bērniem. Bērnu ansambļa *Dzeguzīte* izpildījumā tas ieskaņots diskā, vairākkārt iestudēts.

Kuldīgas novada muzejā durvis vērusi izstāde *Zīmē un rīmē*. Tā izveidota mākslinieka un rakstnieka Alberta Kronenberga 130. jubilejā 2017. gadā un visu šo laiku ceļo.

Šis autors uzrakstījis un ilustrējis septiņas bērnu grāmatas. Izstādē izmantotas trīs: *Mazais ganiņš*, *Zelta laiki* un *Sprunguļmuižā gadatirgus*. Vecāka paaudze vēl tagad atceras A.Kronenberga tekstus un bildes no bērnības laikiem.

Mākslinieku Martas Laures un Mārtiņa Maiķes Sprunguļmuižas karuselis.

Izstāde, kurā kronenbergoties

Ekspozīcija par Alberta Kronenberga daiļradi un tēliem veidota tā, lai bērni var līdzdarboties. Visi saņem autora vēstuli, kurā viņš ved cauri izstādes piedzīvojumiem.

TIK DAUDZ, KO DARĪT

Bērni aicināti lasīt rīmes par autora dzīvi; skatīties filmiņu par *Zelta laikiem* un mēģināt atrast amatus un to pratējus; šķirt telpisku grāmatu un atbilstošus fragmentus meklēt *Mazā ganiņa* tekstos; atrast, kur slēpjas mīklas, un tās minēt; zīmēt un rīmēt; klausīties piedzīvojumus *Sprunguļmuižā* un griezt karuselīti; izvēlēties masku un fotografēties.

Dāvanu A.Kronenbergam 130. dzimšanas dienā sarūpējis somu rakstnieks un publicists Juka Rislaki – apgāds *Nepuņns* 2017. gada sākumā laidis klajā grāmatu par mākslinieka dzīvi *Vilki, velni un vīri*, kurā rīmju

rakstīšana un ilustrēšana nosaukta par *kronenbergošanu*. Tieši uz to aicināti bērni.

VAIRĀKI MĀKSLINIEKI

Ideja par izstādi radusies A.Kronenberga mazmeitai Ilzei Saulītei-Jansonei kopā ar mākslinieci Annu Vanagu. Savukārt Jūrmalas pilsētas muzeja direktore Inta Baumanē atbalstījusi tās iekārtošanu Aspazijas mājā. Piedalījušies vairāki mākslinieki: ekspozīcijas vidi un objektus, arī maskas, veidojusi dizainere Agnese Rutkovska sadarbībā ar firmu *Baibaks*, trīs dimensiju grāmatu pēc *Mazā ganiņa* motīviem veidojusi māksliniece Viviana Maria Staņislavskā, *Zelta laiku* animācijas versiju radījis multiplikators Artūrs Lācis, *Sprunguļmuižas* karuselīti iedzīvinājuši mākslinieki Marta Laure un Mārtiņš Maiķe. Mīklas un spēles veidojusi A.Vanaga.

Izstādē *Zīmē un rīmē* bērni pēta mākslinieces Vивиannas Marias Staņislavskas veidoto trīsdimensiju grāmatu pēc Alberta Kronenberga *Mazā ganiņa* motīviem.

Rīmes vēl aizvien uzrunā

Izstādes atklāšanā mazā ganiņa piedzīvojumus Kuldīgas V.Plūdoņa vidusskolas 3.b klases bērniem lasīja Nacionālā teātra aktieris Zigurds Neimanis, un visu diezgan ilgo stāstu viņi noklausījās ar interesi.

Aktieris Zigurds Neimanis lasa Alberta Kronenberga *Mazo ganiņu*.

Kādas aktierim pašam attiecības ar A.Kronenberga dzeju? „Ļoti labas. Bērnībā biju izlasījis gandrīz visas viņa grāmatas. Viņa dzeja ar atskaņām ir tik īpatnēji piesaistoša, ka grībot negrībot pati lien galvā. Pietiek divreiz izlasīt, lai atcerētos. Televīzija piedāvāja šo dzeju ierunāt uz Kronenberga gleznojumiem. Tā viņš man palicis galvā, un es to runāju.”

Vai autors saprotams mūsdienu jaunajai paaudzei? A.Kronenberga dzejā ir daudz vārdu, kurus ikdienā vairs nelietojam. Z.Neimanis: „Viņi ir citas paaudzes bērni, kuri tiešām runā pavisam citā valodā un lieto terminus, par kuriem savukārt būtu ļoti brīnījies Kronenbergs. Ar to jābrīnās. Bet varbūt kādam ir interesanti, kāpēc cūku sauc par suķi un kas ir vienkocis – no viena koka izgrebta laiviņa. No konteksta bērni ļoti ātri saprot, par ko ir runa, un pārējo uzbur fantāzija.”

Ja pareizi saprotu, Kronenbergs ir skolu programmā. Stāsts par mazo ganiņu ir didaktisks un stāsta par to, ka jāiet uz mērķi.

Arī Dzejas dienu tikšanās reizēs, ja redzu, ka ir pietiekami daudz bērnu, lasu kaut ko no Kronenberga.”

Fotogrāfija un grāmata

Līdz septembra beigām Vārmes bibliotēkā skatāma vārmenieces Artas Brices fotoizstāde – attēli, kam pievienoti pašas autore sacerēti teksti.

Vārmeniece Arta Brice plāno rakstīšanai nākotnē pievērsties vairāk, jo tā padodoties vislabāk, taču arī fotografēšana nekur nepazudišot.

„Veicu eksperimentu: kad gribējās paņemt rokās telefonu, ņēmu grāmatu. Tā janvārī izlasīju 19 grāmatas. Ir, par ko padomāt, cik daudz laika patērējam, skatoties telefona, datora un televizora ekrānā.”

Kleppauta kabata kaseņu pieliet. Smaga. Vakars un siltas debesis smejas pa kaktiem. Klāgu kļedzieni, šausmīgi drūmi, ienutusi koku galotnēs kāda svešnieka sāpes. Kā tu domā, svešniek, kas tu esi, ja vari patnīem līst savā vietā sāpēs klēgt?

Šī bilde tapusi pēc grāmatas *Balodis un zēns* izlasīšanas. „Pilnīgi svešs cilvēks fotografēja saulrietu. Stāvēju aiz viņa, ieraudzīju šo kadru un nevarēju nenofotografēt. Šis mirklis sasaistījās ar grāmatu – kā vientuļnieks kaut kur meklē savas mājas,” stāsta Arta Brice.

Ne jau laiks ir tas, kas mainās vai pazūd nebūtībā. Tie ir cilvēki...

Fotogrāfija uzņemta Liepājā.

„Lielākā daļa bilžu fotografētas ar telefonu. Esmu slinka – man nepatīk nēsāt līdzī kameru,” atzīst Arta, „bet telefons vienmēr pie rokas. Mūsdienās daudzi tā dara. Rūditāki fotogrāfi gan to neatzīst kā mākslu. Taču, ja jāizvēlas, ar ko bildēt, izvēlos telefonu.”

MĀJAS SAUC ATPAKAĻ

Arta uzaugusi Vārmē, piecus gadus dzīvojusi Liepājā, kur mācījiesies mūzikas vidusskolā, tomēr mājas saukušas atpakaļ. „Apprecējos, ģimenē ienāca bērns, un gribējām tuvāk dabai. Vīrs ir no Blīdenes, bet viņš bija gatavs pārcelties uz šejieni. Dzīve laukos mūs nebaidīja, jo, tā kā bērns bija mazs, zināju, ka pati darbu vēl nemeklēšu, bet vīrs ir programmētājs un var strādāt no mājām, tāpēc var dzīvot jebkur.

Es ļoti novērtēju to, cik mums ir skaista daba. Īpaši saulrieti. Man šķiet, ka dzīvoklī cilvēki tik daudz ko palaiž garām. Izvēlējamies lau-

kus, jo šeit ir miers un klusums. Steiga nav tik milzīga, un bērni var vairāk būt dabā. Protams, šeit nav tik daudz iespēju kā pilsētā, bet pašlaik esam apmierināti.”

Ģimene Vārmē dzīvo jau piecus gadus. Tieši šeit Arta sākusī nopietnāk pievērsties saviem vaļaspriekiem: rakstīšanai un fotografēšanai. „Fotogrāfija sāka interesēt jau 8. klasē, kad palūdzu, lai mūzikas skolas izlaidumā man uzdāvinā fotoaparātu. Taču tas tā neaizrāva – likās garlaicīgi iet ārā, kaut ko bildēt. Tā fotoaparāts tika nolikts malā uz aizmirsts. Bet tad modē nāca šobrīd tik populārā aplikācija *Instagram*, pierēģistrējos un sāku fotografēt.” Arta savā profilā ievieto dažādas bildes, bet lielākoties ar grāmatām, bērniem, interesantiem mirkliem un skaistiem dabas skatiem.

PAŠAI SAVA MAMMADABA

„Kad instagramā sāku likt bildes, pamanīju, ka fotografēšana sāk

arvien vairāk patikt. Auga arī sekotāju skaits, bija pozitīvi komentāri, un, ja kādu laiku nebiju neko ielikusi, cilvēki rakstīja, ka manu bilžu pietrūkst. Manā kontā nevar redzēt selfijus – tur var redzēt tieši to, ko redzu es, visu no mana skatpunkta.”

Instagramā Arta atrodama ar lietotājvārdu *Mammadaba*. „Tas radās pirms desmit gadiem, kad vēl bija portāls *Sekoman.lv*, līdzīgs vietnei *Twitter*. Tur tā pierēģistrējos, un tas man nācis līdzī.”

VĀRDI PAPILDINA

Šī ir Artas pirmā izstāde. Tā kā viņa arī ļoti daudz lasa grāmatas, kādā bibliotēkas apmeklējuma reizē bibliotekārei Ivetai Okmanei pavaicājusi, vai būtu iespēja izveidot savu izstādi. I.Okmane uzreiz piekritusi, bet, kad Arta pārnākusi mājās, sapratusi – nu priekšā liels darbs. „Bija ļoti grūti to sagatavot – izvēlēties fotogrāfijas un tekstus.”

Katru izstādes attēlu papildina Artas rakstītas rindiņas. „Tas ir talants, ko atklāju jau pamatskolā. Latviešu valodas skolotāja mēģināja mani piedabūt piedalīties dažādos konkursos, bet slinkums bija pārāk liels. Patiesībā man cilvēki pat ieteikuši sarakstīt grāmatu, bet vēl līdz tam neesmu nonākusi. Šobrīd rakstu visu, kas ienāk prātā.”

TELEFONA VIETĀ – GRĀMATA

„Izstādē pievienotie teksti ir pie-tuvināti bildēm, bet principā ļauj-jos emocijām un rakstu to, kas tajā mirklī prātā. Esmu ļoti intraverts cilvēks un daudz ko paturu pie sevis, taču šis ir veids, kā izlieku visu. Ideja apvienot fotogrāfijas un tekstus atnāca pēkšņi. Neesmu profesionāla fotogrāfe, tāpēc domāju: „Kā es tā savas bildes šeit atrādīšu?” Tad izdomāju: ja padodas arī rakstīšana, kāpēc neapvienot?”

Arta raksta blogu par grā-matām, kuras ir izlasījusi. „Pat izdevniecības mani uzrunājušas – sadarbojos gan ar Jāņa Rozes apgādu, gan *Zvaigzņi ABC*. Man piedāvā izlasīt grāmatu un uz-rakstīt recenziju. Aprakstījusi esmu mazāk, bet izlasījusi šogad esmu jau 93 grāmatas. Mana ap-ņēmsnāns bija 50, bet jau martā to izdarīju un sapratu, ka jāturpina.

Blogu rakstīju jau iepriekš, bet pēc bērniņa ienākšanas ģimenē tas apsīka – sapratu, ka vārdu krājums samazinās, ar atmiņu kļuva sliktāk, tāpēc nolēmu lasīt grāmatas. Pirms tam tas mani īpaši neaizrāva. Agrāk domāju, kur cilvēki lasīšanai ņem laiku, jo vienmēr aizbildinājos, ka laika nav. Bet patiesībā tā nav. Veicu eksperimentu: kad gribējās pa-ņemt rokās telefonu, ņēmu grāma-tu. Tā janvārī izlasīju 19 grāmatas. Ir, par ko padomāt, cik daudz laika patērējam, skatoties telefona, da-tora un televizora ekrānā.”

Taka nūjošanai un pastaigām sakopta, pateicoties biedrības Vārme dalībniekiem.

Pastaigu taka atjaunota

Vārmes nūjošanas un pastaigu taka piedzīvojusi uzlabojumus, un vieta atkal ir piemērota atpūtai.

To paveikuši biedrības *Vārme* aktīvisti, startējot Kuldīgas novada pašvaldības projektu konkursā *Darīsim paši*. Pastaigu taka izveidota 2011. gadā, un koka

elementus laika zobs jau bija sabojājis, tāpēc paši nolēmuši tos atjaunot. To darījuši Aldonis Lasmanis, Aldonis Bergs un Guntars Druvaskalns, bet ar transportu materiālu vešanai palīdzējusi pagasta pārvalde. Par projektā saņemtajiem 700 eiro izgatavoti jauni soliņi, atkritumu urnas,

tiltiņš, atjaunota terase, atsvaidzinātas norādes, kā arī takas malās izliktas lielas, skaistas dekoratīvās sēnes.

Antras Grīnbergas teksts un foto

Lappuse tapusi ar Kuldīgas novada pašvaldības līdzfinansējumu.

„Dzīve mani nolikusi interesantās vietās”

Ar Kuldīgas novada muzeja apmeklētāju centra speciālisti, savulaik angļu valodas skolotāju, tūrisma informācijas centra speciālisti, bibliotekāri, kultūras organizatori, joprojām Kuldīgas patrioti un gidi, divu bērnu mammu un četru mazbērnu vecmāmiņu INDRU VILMANI tiekamies ap viņas dzimšanas dienas laiku, kad tikko sācies atvaļinājums. Taču šarmantā un enerģiskā sieviete arī no darba brīvajā laikā nesēž klēpī saliktām rokām.

„Ja cilvēkam ir veselīgs humors, tad jebkuru izaicinājumu var uztvert un izmantot pozitīvi – tā taču ir iespēja iet uz augšu,” pārliecinājusies Indra Vilmane.

„Kur man tā enerģija? Jā, ir pāri 60, un skaitlis izskatās diezgan nopietns, bet tas nenozīmē, ka nu jāsēž mierā. Varbūt kādas emocijas nav izdzīvotas – tās nāk tagad. Vēl daudz ko taču var uzspēt.”

Šķiet, gadi uz tevi neattiecas.

(Smejas.) Pēdējo augstskolu – Latvijas Universitāti – pabeidzu 2011. gadā. Biju savā kursā pati vecākā. Man dzīve kaut kā interesanti sagrozās – it kā sarežģīti, bet tad viss pats no sevis atrisinās.

Azartisks bija laiks toreizējā Liepājas Pedagoģijas akadēmijā, kur studēju tūrisma menedžmentu. Specialitāte man patika, un biju jau tikusi līdz diplomdarbam, kad pēdējā gadā nācās izvēlēties. Tolaik strādāju Rendas skolā – tad vēl diezgan daudz skolēnu bija un slēgšana nedraudēja. Paziņa nejauši ieminējās: nav īsti pareizi, ka es kā angļu valodas skolotāja augstskolā mācos tūrisma. Šī saruna beidzās ar skolas vadības norādi, ka jākvalificējas profesijā, kurā jau strādāju. Bet tad nebija ļauts vienlaikus studēt divās augstskolās. Citi teica: „Indra, tu taču Liepājā mācījies četrus gadus, vairs tikai suņa astei pārlēkt vajag! Neej prom!” Bet nebija citu iespēju. Turklāt tas bija trakajā laikā, kad Rendā notika revolūcija un ārkārtas vēlēšanās mainījās vietējā vara. Visu tur gribēja mainīt! Es gan tiku izredzēto kārtā (smejas) starp jaunajiem, kurus neizmēza.

Skumji atcerēties, kādas negācijas tad virmoja. Lai darbu skolā turpinātu, Latvijas Universitātē iestājos Svešvalodu fakultātē, ko tobrīd sauca par Moderno valodu fakultāti. Tā vajadzēja, jo man patika gan darbs, gan skola, kurā nostrādāju 11 gadus. Vērtīgs pārbaudes laiks – svētīgs man kā

pilsētas meitenei laukos. Nebija viegli, tomēr bērni bija ļoti sirsnīgi. Man radās jauns skatījums uz dzīvi, atsijājās nebūtiskais.

Tomēr skolā nepaliki.

Atkal interesanti – studiju laikā fakultāti pārdēvēja par Humanitāro zinību fakultāti. Tas vēl nebija viss. Manā diplomā ierakstīts *filoloģijas zinātņu bakalaura* un pilnīgi nekas, kas saistīts ar svešvalodām. Atkal varēja piesieties.

Un šitā man ne reizi vien gadījies – vieni vienīgi izaicinājumi! Bet, kā mēdz sacīt, viss notiek uz labu. Ne reizi vien gadījušās sarežģītas situācijas – valdības, ekonomiskās, skolu un citādas krīzes, bet esmu izkārpījusies. Jau no skolas laika atceros, ka mamma, mani pasargāt gribēdama, aizrādīja par nerimtīgo interesi: kāpēc eju tur vai šur. Viņa teica: „Kas tas vispār par darbu – pelnīt maizi ar muti!”

Rendas skolā paliku līdz brīdim, kad jau varēja just, ka ilgi tā nevar turpināties.

Ko izlēmi?

Likās, ka labāk būt par bezdarbnieci. Četrus piecus mēnešus pastrādāju kopā ar dažādiem cilvēkiem, tostarp tādiem, kas bez darba palikuši atkarību dēļ. Gāju pēc pārtikas pakām kā visi trūcīgie – atkal interesanti. Varēja iepazīt vietējo dzīvi.

Tad, darbu pat īpaši nemeklējot, konkursā dabūju bibliotekāres vietu Pelču speciālajā internātpamatskolā-atīstības centrā. Tur iemācījos visu neņemt pie sirds, jo darbs ar īpašiem bērniem. Tā bija laba skola citā vidē, arī tas deva daudz jauna. Tomēr sapratu, ka

tas nav mans darbs.

Aizgāju bezdarbniekos, un atbrīvojās Pelču tautas nama vadītājas vieta. Kāpēc ne? Mans vienīgais trūkums šādam darbam, bet vienlaikus dzīvē labums, ar ko lepojos, – man nav autovadītājas tiesību. Un nebūs, jo man nepatīk braukt pašai, patīk, ka mani ved. Es visur eju kājām. Tomēr mani pierunāja – strādāju par kultūras nama vadītāju, līdz arī Pelčos sākās cīņa par pagasta vadību.

Tagad muzejā atkal ir, kā mamma teica, darbs ar muti.

(Smejas.) Atkal šķiet, ka esmu istajā vietā. Man patīk ne jau tikai ar apmeklētājiem parunāt. Mani interesē vēsture un mūsdienas. Esmu atradusi daudz cilvēku, kuri par Kuldīgu var pastāstīt tādas liecības, kas nav dokumentētas. Pārsvārā tie ir par mani vecāki un ne tikai latvieši. Meitenes muzejā saka, lai ejot studēt pētniecību.

Droši varu atzīt, ka dzīve mani ievēdusi ļoti interesantās vietās. Kaut kāds rūgtums arī šad tad bijis, bet lielākoties esmu ieguvusi daudz vērtīga. Pēc dzimšanas datuma un horoskopa esmu Jaunava, taču manī ir daudz Lauvas rakstura. To pateica kāda astroloģe, mani pašu vēl neredzējusi. Tikai pēc datiem. Nekļūdīgi noteica, ka man vislabāk padodas darbs ar ārzemniekiem, abpusēji gūstot informāciju un pozitīvas emocijas. Strādājot muzejā, neatliek daudz laika vadīt ekskursijas pa pilsētu, tāpēc izmantoju katru brīvo brīdi.

Tad būt par gidu ir vairāk vaļasprieks, nevis darbs.

Jau atkal dzimšanas dienā pieteicās vairākas grupas – es to uztveru kā visjaukāko dāvanu. Šogad šī diena sākās ekskursijā ar britu žurnālistiem. Pēc tam bija Maltas koris, kas vakarā muzicēja Katrīnas baznīcā. Tad pa pilsētu vedu Amerikas latviešus.

Vadīt ekskursijas sāku jau ļoti sen, vēl Plūdoņa ģimnāzijā strādājot. Bet tā nopietni aizrāvās Kuldīgas tūrisma informācijas centrā. Man palūdza novadīt ekskursiju angļu valodā. Atceros, cik pārbijsies biju... Staigāju pa biroju, ar lapiņām apkrāvusies. Vienmēr optimistiskais Artis Gustovskis teica, lai neķeru krenči – viss būsot labi. Nu jau kādi 15 gadi pagājuši kopš tā laika.

Kāda ir ekskursiju vadītāja svarīgākā īpašība?

Mani šis darbs priecē, bet dažkārt tas ir psiholoģiski smags, jo gadās neparedzētas un nepatīkamas situācijas. Ļoti ātri – ar vienu teikumu no malas – var sagraut. Iet garām grupai neadekvāts kuldīdnieks un izsaka rupjības. Gidam situācija jāizlīdzina un jāpārvērš kaut joki, lai ekskursanti no Kuldīgas aizbrauktu tikai ar patīkamiem iespaidiem. Arī grupā gadās kaprīzi cilvēki. Grūtākais ir stundas laikā visu parādīt, tāpēc bieži atsaku tiem, kuri nenormāli steidzas. Vienmēr iepriekš piezvanu un lūdzu paraksturot, kādi cilvēki atbrauks. Tā kā man patīk pētīt, sameklēju stāstus par tēmu, kas varētu interesēt vairāk. Esmu izbūrusies pa visām Kuldīgas vēstures grāmatām un citiem materiāliem, tos izkonspektējuši. Man gandrīz pārmet, kāpēc vajag zināt, kāpēc tur tas jumts šķībs vai lodziņš dīvainā formā. Bet nevar zināt, kad tas noderēs.

Kādreiz aizrāvies ar astroloģiju.

Tradicionālie horoskopi mani neinteresē. Neuzskatu, ka akli jātic un jādara, kas horoskopā teikts. Var ticēt, var neticēt – astroloģija tikai paver iespējas. Palīdz saprast, ka esi dzīvs cilvēks, kuram dotas vadlīnijas. Pārējais ir paša rokās un galvā. Man arī kājās, jo daudz jāstaigā. Staigāšana atbrīvo no slinkuma un rutīnas.

Kādiem vaļaspriekiem vēl atliek laiks?

Neadu un netamborēju. Varbūt vēl par agru (smejas). Priecājos par mammu: viņai šogad palika 90, bet vēl turas – lasa, ada. Mammai bijis grūts mūžs, jo viņa mani audzināja viena pati, strādāja par šuvēju, cīnīdamās par iztikšanu 50.–60. gados. Jāpasaka paldies tiem, kuri vēl ap mums. Jaunībā to tā nenovērtē.

Daudz lasu. Ir aizrautīgi brīži un tādi, kad visas grāmatas esmu nolikusi malā. Lasu nopietnos žurnālus par psiholoģiju, astroloģiju. Minu krustvārdu mīklas – prāta asināšanai un atmiņas trenēšanai. Fotografēju Kuldīgas kaķus. Darbojos spēņu valodas klubīnā, kurā mani ievilkā Daina Girvaite.

Priecājos par savām atvasēm. Meita Linda strādā Kuldīgas Centra vidusskolā. Viņai ir divas meitiņas: Andželika (7) un Aleksandra Karolīna (4). Dēla Jura bērni Estere (15) un Toms (17) dzīvo Limbažu pusē, tāpēc ar viņiem neiznāk bieži satikties. Bet mazmeitiņas ir mans vaļasprieks – katra ir citādāka. Ar mājturību nenodarbojos, aktivizēju viņas kultūras dzīvē, jo pati visu mūžu esmu dziedājusi. Ejām uz kino, velku pa Kuldīgas ielām, stāstu par mājām, notikumiem. Tā viņas ne tikai iepazīst savu pilsētu, bet kaut cik izprot manu darbu.

PĀRDOD

A/m **OPEL ZAFIRA**, 2001, 1,8 l, benzīns + gāze, 7 vietas, TA, kondicionieris, nodokļi samaksāti, labā tehniskā un vizuālā kārtībā. Cena 1380 EUR. Tālr. 29798748.

Veikalā **Dagus**, Liepājas ielā 51, apjomīgi vīriešu **APĢĒRBI, APAVI** – ikdienai, darbam, medībām.

Pārdod Latvijā ražotus **PVC, KOKA, ALUMĪNIJA LOGUS** un **DURVIS** no sertificētiem materiāliem par, iespējams, labāko cenu Latvijā. Adrese: Kuldīga, Graudu iela 10. Tālr. 20122458.

Sausu, skaldītu meža **MALKU**. Tālr. 27885688.

Sausu **MALKU** maisos, kravās. Tālr. 26544462.

Meža **MALKU**. Tālr. 29883311.

Skaldītu **MALKU**. Tālr. 29254530.

GRANTI, SMILTI. Tālr. 27101850.

PĒRK

AUTOMAŠĪNAS. Tālr. 25669128.

TRAKTORUS, PIEKABES, inventāru, vieglās **AUTOMAŠĪNAS**. Tālr. 26104984.

GARĀŽU Kuldīgā. Tālr. 22190033.

Veco **PAPĪRNAUDU**, monētas, apbalvojumus, figūriņas. Tālr. 26499892.

Kautuve SIA Lāses AM Kurzemē, Vidzemē un Zemgalē pērk kautsvārā piena un gaļas šķirnes **LIELLOPUS, JAUNLOPUS** un **TEĻUS** par tirgus cenām. Ir piemaksas gaļas liellopiem. Labas cenas jaunlopiem. Visiem piemaksas par daudzumu, sākot no 5 gab. Samaksa 7 dienu laikā. Transports bez maksas. Tālr. 29353243.

Z/s **SMAIDAS** pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

ĀBOLUS sulai Kuldīgā, Mederu ielā 8. Tālr. 26567540.

GAILENES, MELLEENES, BRŪKLENES, ĀBOLUS sulai: Kuldīgā, Planīcas ielā 7a, tālr. 24949355; Skrundā, Liepājas ielā 4, tālr. 24845242; transports pie klienta, tālr. 26284210. Dodam maisus āboliem.

Iepērk visu šķirņu **ĀBOLUS**. Piebraucam pie klientiem. Samaksa tūlītēja. Tālr. 26190400.

Briežu **RAGUS**. Brauc pakāj. Tālr. 29886349.

DAŽĀDI

KULDĪGAS AUTOSKOLA aicina pieteikties 95. koda un C kategorijas autovadītāju kursiem Kuldīgā. Sākums 13. septembrī. Stākā informācija pa tālr. 29182826, 29491388.

JUMTU MAIŅA, fasādes darbi u.c. Piedēdam materiālus. Tālr. 22407371.

Sertificēta **BŪVFIRMA** ar pieredzi veic dažādus būvdarbus, noformē dokumentāciju. Tālr. 29705025.

Paaugstiniet savu **NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA** vērtību! Ja jums pieder zeme, kas ir aizaugusi ar krūmiem vai mežu, frēzējam ar pielīdzināšanu nelielās, kā arī lielās platībās. Tālr. 26776151.

Sertificēts **MEŽA TAKSATORS, STIGOŠANA, DASTOŠANA**. Tālr. 28358514.

Tīra **AKAS**. Tālr. 27448331.

PLĀUJ zāli ar trimeri. Tālr. 28958135.

APSVEIKUMS

*Svinēsim, vienalga, kāpēc,
Svinēsim, vienalga, kur,
Kamēr vien šī sirmā zeme
Mūs uz saviem pleciem tur.*
/G. Račs./

Mīļi sveicam
AINU SPITĀNI jubilejā!

Dzidra,
Miralda, Juris

VAJADŽĪGI

SIA **Micēni** (51203057151) aicina **LOPKOPI-TELKOPI**. Darbs maiņās pa četrām dienām. Bruto alga mēnesī – 430 eiro. Tālr. 26154695.

IZĪRĒ

Vienistabas **DZĪVOKĻUS** Priedainē, 220 EUR/mēn., iekļauti komunālie maksājumi, izņemot elektrību; kā arī divistabu – 390 EUR/mēn. Tālr. 25744996, office@linde-invest.com.

Viesu nams **Ventas rumba – NAKS-MĪTNES** strādnieku brigādēm. Tālr. 26377683, 26438250.

LĪDZJŪTĪBAS

*Bet sirds siltums paliks,
Paliks vēl aiz tevis,
Un atmiņas kā maza saule degs.*
/P.Priede./

Skumju brīdī esam kopā ar Valentīnu Kalniņu, brāli mūžības ceļos pavadot.

Kolēģi

*Vēl bija jādzīvo,
Vēl jāskata bij daudzu dienu
spožums
Un klusās naktīs sapņiem jāļaujas.
Vēl daudz bij ņemams, dodams,
mijams,
Bet stunda nolikta bij dvēselei,
Kad mieru rast.*

/Rainis./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību SANDA KŅUBJA piederīgajiem, viņu pāragri zaudējot.
SIA **Baloži & Ko** kolektīvs

*Mums paliek sirdī tavi saules vārdi
Un mīlestība, kura neaiziet.*

/K. Apškrūma./

Visdziļākā līdzjūtība Kaļinovsku ģimenei, AGRĪTI pāragri zaudējot.
Šteinbergu ģimene

SVEASKOG
BEZ MAKSAS ATTĪRA
NO KRŪMIEM
laukus un citas
aizaugušas platības.
PĒRK
zarus, cirsmu atlikumus,
šķeldojamo materiālu.
ĀTRA SAMAKSA.
25 622 293 (Āris)

SIA "Cēsu gaļas kombināts"
par augstām cenām iepērk
JAUNLOPUS un LIELLOPUS
26185703 • 25573447 • 29172343

Par sporta pasākumiem, rezultātiem informējiet e-pastā: inta.jansone@kurzemnieks.lv!

Var balsot par zvaigznes vārdu

Turpinās Starptautiskās Astronomijas savienības (IAU) kampaņa *Name Exo Worlds*, kurā vairāk nekā simt valstu izvēlas vārdu vienai citplanētai jeb eksoplanētai un zvaigznei, ap kuru tā riņķo.

Šovasar Latvijas Universitātes (LU) portālā divus mēnešus tika pieņemti vārdu ierosinājumi Latvijas zvaigznei HD 118203 un ap to riņķojošajai planētai. No vairāk nekā simt priekšlikumiem IAU komisija izvēlējās desmit komplektus, no kuriem mūsu valsts iedzīvotāji varēs izvēlēties tīkamāko. Pieteikumos dominēja latviešu mitoloģijā, folklorā un literatūrā minēti vārdi.

Jauno tulkotāju sacensība

Eiropas Komisija (EK) ikgadējā tulkotāju konkursā *Juvenes Translatores* aicina piedalīties visas Eiropas vidusskolēnus, kuri dzimuši 2002. gadā. Šogad būs jātulko teksts, kā jaunieši var palīdzēt veidot Eiropas nākotni.

Pirmais posms – skolu reģistrācija tiešsaistē līdz 20. oktobra 12.00. Veidlapu var aizpildīt jebkurā no 24 ES oficiālajām valodām. Skolēni sacentīsies ar vienaudžiem no visas Eiropas. Varēs tulkot jeb-

Diemžēl virkne neatbilda IAU nosacījumiem, piemēram, bija vai nu izmantoti citiem debess ķermeņiem, vai doti par godu dzīvīviem cilvēkiem. Balsošana par īsto komplektu ilgs līdz 7. oktobrim. Rezultāti tiks paziņoti dažas dienas pēc tam. Savukārt IAU plāno vārdu statusu apstiprināt decembra beigās.

Zvaigzne HD 118203 Latvijā novērojama visu gadu. Tiesa, vajag skaidras debesis un binokli vai nelielu teleskopu. Tā meklējama Lielajos greizajos ratos, kas ir daļa no Lielā lāča zvaigznāja. Savukārt planētu pie šī zvaigznes 2006. gadā Augšprovansas observatorijā Francijā atklāja astronomu grupa

Balsot var portālā www.lu.lv.
(Precīza adrese: www.lu.lv/par-mums/lu-mediji/zurnali/zvaigznata-debess/citplanetas-sistemas-varada-piedavajums/).

Ronaldu da Silvas vadībā.

Pēc fizikālajām īpašībām zvaigzne HD 118203 pieder pie submilžu kategorijas. Tā ir oranža, nedaudz lielāka par Sauli, bet ap to riņķojošā planēta ir tā sauktais karstais Jupiters – divreiz masīvāka par Saules sistēmas lielāko planētu Jupiteru – un atrodas zvaigznei stipri tuvu. Plašāk: www.lab.lv.

Mārtiņš Gills,

Latvijas Astronomijas biedrības projektu vadītājs

kurss noritēs 21. novembrī visās skolās vienlaikus. Sākot ar šo gadu, tas notiks tiešsaistē.

Līdz februārim no katras valsts tiks izraudzīts viens uzvarētājs. Pavasarī īpašā ceremonijā Beļģijas galvaspilsētā Briselē viņi saņems apbalvojumus. Tur būs arī iespēja tikties ar profesionāliem tulkotājiem no EK tulkošanas nodaļas, proti, konkursa darbu vērtētājiem, un iepazīt šo profesiju.

Videostāsts: pārtika nav atkritumi

17. septembrī 17.00 Kuldīgas koprades telpā **Metro CoWorking** (Liepājas ielā 8) biedrība **Zaļā brīvība** aicina uz digitālo stāstu laboratoriju **Pārtika nav atkritumi**.

Profesionālu mākslinieku vadībā interesenti varēs izveidot dažu minūšu videostāstu par pārtikas atkritumu mazināšanu savā ikdienā. Atnākušie uzzinās, kāpēc šie pārpalikumi ir globāla problēma un kā pārdomāta rīcība var tos mazināt. Būs iespēja apgūt dažādu digitālo stāstu veidošanas tehniku. Dalība bez maksas, bet līdzīgi jāņem dators un mobilais telefons. Tādas laboratorijas šomēnes notiks arī Liepājā,

Pieteikties Kuldīgā: tālr. 27111252, e-pasts: elina@kurzemesno.lv.

Aizputē un Ventspilī.

Ar vizuāliem stāstiem *Zaļā brīvība* vēlas atgādināt, ka pasaulē katru gadu trešdaļa saražotās pārtikas tiek izmesta. Tas rada piesārņojumu un liek aizdomāties par milzīgā apjomā izniekotiem resursiem: ūdeni, augsni, bioloģisko daudzveidību, elektroenerģiju, cilvēku enerģiju, laiku un naudu. No visiem cēloņiem, kas rada klimata pārmaiņas, visvieglāk ir mazināt pārtikas atkritumus, un to spēj ikviens. Vairāk: www.zalabriviba.lv.

Dina Poriņa

Neļauties stresam, stiprināt organismu

Onkoloģisko pacientu atbalsta biedrības Dzīvības koks Liepājas nodaļa septembrī aicina uz diviem pasākumiem.

Atbalsta grupas nodarbību *Slimība un stresa vadība* vadīs psiholoģe Diāna Oļukalne, aicināti gan pacienti, gan tuvinieki 10. septembrī 17.30 Veidenbauma ielā 3, sociālā dienesta mācību klasē 3. stāvā.

Informatīva un praktiska nodarbība (ar garšīgu rezultātu)

onkoloģiskās modrības veicināšanai, uz kuru aicināts ikviens interesents, notiks 17. septembrī 13.00 Klaipečas ielā 96a, pensionāru centrā. Ar priekšlasījumu *Uztura dažādošana organisma stiprināšanai* un dārzeņu kokteiļu meistarklasi viesosies uztura speciāliste Katrīna Spulniece-Aišpūre no Kuldīgas. *Dzīvības koka* Liepājas nodaļas vadītājas Ilzes Vainovskas tālr. 28343138.

VĀRDADIENAS

No 9. līdz 15. septembrim
 9. Bruno (1289), Telma (20)
 10. Albertīne (13),
 Jausma (48)
 11. Signe (1626),
 Signija (286)
 12. Erna (416), Eva (2912),
 Evīta (3722)
 13. Iza (9), Izabella (395)
 14. Sanda (875),
 Sanija (765), Sanita (5098),
 Santa (5750)
 15. Gunvaldis (91),
 Gunvaris (3), Sandra (8374),
 Sondra (63)
 Populārākie: **Sandra un Bruno.**

JOKI

Krogā ienāk vīriņš un pasūta simt gramu konjaka. Bārmenis ielej, pasniedz, bet vīriņš izvelk menzūriņu un iesaucas:
 – Kontrolpirkums! Jūs man esat ielējis tikai 75 gramus, maksājiet sodu – 10 eiro!
 Nākamajā vakarā ierodas tas pats vīriņš, pasūta simtiņu, pārbauda – atkal jāmaksā sods.
 Trešajā vakarā vīriņš atkal pasūta simtu, pārbauda, bet tad jautā bārmenim:
 – Paklau, tu taču mani jau pazīsti! Kāpēc tad tu katru vakaru spītīgi lej mazāk un maksā sodu?
 – Nu zini, man ir vieglāk to *ceineri* samaksāt nekā visādu kretīnu dēļ acumēru maitāt!

Kāpēc vīrieši tā dzenas paķal sievietēm, ja viņiem nav ne mazākā nolūka precēties?
 Tā paša iemesla dēļ, kāpēc suņi skrien paķal mašīnām, kaut gan tiem nav ne mazākā nolūka ar tām braukt.
 – Labdien, vai jūs varētu man izdzēst šo tetovējumu *Anna*?
 – Nē, izskatās, ka neizdosies.
 – Nu tad vismaz pietetovējiet klāt *ir muļķe!*

LAIKA ZIŅAS

ŠODIEN, 9. SEPTEBRĪ

Dienas garums – 13 st. 18 min.
 Saule lec 6.41, riet 19.59.

Naktī +15°...+17°

3-7 m/s

Dienā +19°...+22°

4-9 m/s

RĪT, 10. SEPTEBRĪ

Dienas garums – 13 st. 47 min.
 Saule lec 6.43, riet 19.57.

Naktī +16°...+17°

4-10 m/s

Dienā +18°...+23°

4-10 m/s

KONKURSS

TĒLOTĀJMĀKSLAS SPĒLE

215. kārta

Vācu gleznotājs un skulptors, simbolisma pārstāvis (1863–1928). Mācījies Minhenes mākslas skolā (1878–1881), līdz sācis studijas Minhenes Mākslas akadēmijā, kur pievērsies netradicionālas tehnikas un izteiksmes līdzekļu meklējumiem. Bijis akadēmijas profesors. Viņa darbiem raksturīgi mitoloģiski, erotiski, arī kristīgi motīvi un tēmas. Lai gan 20. gs. sākumā viņš bija ļoti atzīts mākslinieks, pēc 1. pasaules kara popularitāti zaudēja, jo simbolisms bija kļuvis vecmodīgs.

Atbildes gaidām līdz **11. septembra 11.00: Tēlotājmākslas spēle, Kurzemnieks**, 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv, vai redakcijas durvju pastkastītē.

214. kārtas atbilde:

Guntis Obodņikovs, Ingars Neimanis, Gunta Folkmane, Agnese Veinberga, Daina Gerente, Vita Jurenovska, Velta Višņevska, Ausma Kreidere.

Konkursu atbalsta veikals **Pindzele**.

TRĪS LUIDŽI ŠŪPOLĒS
LUNARI
 MISTISKA KINĒDIJA
 REŽISORS NIKOLAJS KORJUBOVŠ

22. SEPTEMBRĪ

Informācija pa tālr. 67294444 Kases darba laiks: 10.00 - 19.00; S., Sv. 11.00 - 18.00 www.dailesteatris.lv

VASARAS BRĪVLAIKS SKOLĀS TIKS SAĪSINĀTS!!!

SKOLĒNIEM ATKAL JĀSTRĀDĀ VIRTUVĒ UN JĀTĪRA TELPAS!

BRĪVPUSDIENU VAIRS NEBŪS?

Nāc izmeklē: patiesība vai meli! Neļauj ar sevi manipulēt!

Ja mācies 10.–12. klasē, Tevi gaida

Jauno žurnālistu skola.

Būs izzinošas nodarbības, satiksi feisbukā populārus cilvēkus. Varēsi intervēt, fotografēt, filmēt. Tavi darbi tiks publicēti avīzē, portālā un sociālajos tīklos.

Līdz 23. septembrim piesakies

laikraksta Kurzemnieks feisbuka vai instagrama kontā vai pa tālr. 63350567!

Vai tiešām?
 Nē, tas taču feiks!
 Bet, ja nu tomēr?

ATCERIES ABONĒT KURZEMNIEKU oktobrim, novembrim, decembrim!

Strādāt gudri un daudz

Kopš Somijas mobilo tālrunu ražotājs "Nokia" uzsāka savu uzvaras gājieni pasaulē, arī mēs esam metušies meklēt savu veiksmes stāstu, kas Latviju padarītu slaveni. Kāpēc mūsu uzņēmēji joprojām nav spējuši uzmirzēt globālajā arēnā? Vai varbūt lielais izrāviens jau noticis, tikai mēs paši to neapjaušam?

"Nokia" jau pārspēta

"Latvija var!" - uzskata informācijas un komunikācijas tehnoloģiju uzņēmuma "Test-DevLab" pārstāvis, tehnoloģiju eksperts Kristaps Skutelis. Viņš norāda, ka daudzi Latvijas tehnoloģiju uzņēmumi savās jomās

ir labi zināmi visā plašajā pasaulē, ar to produktiem un pakalpojumiem ik dienu saskaras miljoniem cilvēku. "Nereti tās ir fiziskas tehnoloģiju ierīces ar augstu pievienoto vērtību, kuru radīšana un ražošana nav vienkāršs uzdevums." Viņš min kompānijas "SAF tehnika" datu pārraides aparatūru, arī "MikroTik" datortīklu aparatūras ražotāju un elektronisko sistēmu izstrādātāju "HansaMatrix". "Aerones" ražo lielizmēra dronus, bet "UAV Factory" ir pasaulē labi zināms bezpilota lidaparātu ražotājs. "Sonarworks" izstrādātās skaņas kalibrēšanas tehnoloģijas izmanto teju visās lielākajās skaņu ierakstu studijās, savukārt "Gamechanger audio" izstrā-

dā dullus jauna veida audio aksesuārus. Programmatūras testēšanas uzņēmums "Test-DevLab" rūpējas par to, lai jaunuzņēmumi un globāli milži saviem klientiem varētu piedāvāt kvalitatīvu programmatūru. Pieaugot šīs jomas sarežģītībai, uzņēmums rada pats savus programmatūras testēšanas rīkus un pat speciālas mobilo lietotņu testēšanas laboratorijas, kurās tiek pārbaudīta akumulatora enerģija, datu patēriņš, kā arī analizēta lietotņu audio un video kvalitāte," uzskaita Kristaps. "Latvijas Mobilais telefons" ne tikai pirmais sācis ieviest Latvijā 5G tīklu, bet jau vairākus gadus aktīvi domā un strādā pie produktiem, kas atvieglos mūsu dzīvi, kad šis tīkls pēc dažiem gadiem būs pilnībā izvērst. Tie ir daži spilgtākie Latvijas tehnoloģiju jomas veiksmes stāsti, kas uzskatāmi parāda, ka Latvija var."

Viņš spriež, ka mums tikai vajag vienmēr turēt acis vaļā, sekot līdzi globālajām tendencēm, strādāt gudri un strādāt daudz.

"Plus nepiemirst par saviem sasniegumiem pastāstīt tepat, Latvijā, lai sabiedrībai nerastos neauglīga vēlme kaut ko meklēt. Latvijas "Nokia" ir jau atrasta."

Aizstājējs balzama un šprotēm

"Mums nav daudz plaši pazīstamu uzņēmumu, bet tie, kas eksportē, savās nozarēs noteikti ir zināmi. Piemēram, telekomunikāciju aparatūras izstrādātājs un ražotājs "SAF tehnika," līdzīgi spriež Jānis Kreilis, biedrības "Ar pasaules pieredzi Latvijā" līdzdibinātājs, darba un informācijas portāla "Your Move" veidotājs.

Pie veiksmes stāstiem bieži tiek minēta arī ASV reģistrētā apdrukāšanas ārpakalpojumu kompānija "Printful", kas saistīta ar Latvijas uzņēmumu grupu "Draugi Group", kā arī tehnoloģiju uzņēmums "Printify".

» 2. lpp.

NUMURĀ LASIET:

Lauksaimniecība ir viena no prioritārajām nozarēm valstī, un vienmēr uztraucamies, vai esam konkurētspējīgi ar citiem Eiropas zemniekiem, taču šoreiz gribējām noskaidrot, ko paši lauksaimnieki domā par sava biznesa nākotni, modernizāciju un izdzīvošanu. Un pētījām arī, kādas ir Latvijas uzņēmējdarbības galvenās problēmas, centāmies noskaidrot, ar ko jāsaskaras jaunam uzņēmējam un kas ir mūsu biznesa atpazīšanas zīmes pasaules tirgos.

Svarīgākais – pašai būt noteicējai

"Šī ir vienīgā jostas somiņa, kas tagad palikusi, jo lielākoties visi darinājumi nonāk pie klientiem," saka Krista Bicāle.

AGRA VECKALNIŅA FOTO

Madoniete KRISTA BICĀLE savu uzņēmumu SIA "Kabe leather" izveidoja šā gada 19. martā. Viņa ražo somas, naudasmakus, jostas u. c. aksesuārus un ādas izstrādājumus ar preču zīmolu "Kabe". Lielākoties darbi top vienā eksemplārā.

"Man nepatīktu šūt 100 vienādas somiņas, es katru taisu citādāku. Esmu cilvēks, kam ir gaišīga domāšana, kam patīk neparastas lietas un iztēle

ir pietiekami bagāta, lai katrs pasūtītājs saņemtu oriģinālu somu vai ādas maciņu. Materiālu iegādājos uzņēmumā "Rīgas ādas", veikalos meklēju sprādzes, kniedes, kvalitatīvas izejvielas atrodu arī interneta vietnēs," uzņēma pastāsta.

Krista beigusi Rīgas stila un modes profesionālo visusskolu, kur apguvusi friziera profesiju. Ir strādājusi gan savā profesijā, gan Norvēģijā pelnījusi naudu kā pastniece. Dēla Markusa piedzimšana likusi aizdomāties par vērtībām.

» 2. lpp.

UZZIŅAI

LATVIJAS PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

● Globālās konkurētspējas indeksa (GCI) reitings, ko ik gadu publicē Pasaules ekonomikas forums (WEF) ir vispārārtzīts rīks valsts konkurētspējas novērtēšanai. Neraugoties uz dažādām metodoloģiskām nepilnībām, GCI reitings sniedz vērtīgu informāciju politikas veidotājiem un ļauj noteikt tās jomas, kurās Latvijai ir būtiska atpalicība no citām valstīm.

● GCI balstīts uz 12 pilāriem (faktoriem), kas nosaka valsts globālo konkurētspēju. Pilāri sagrupēti četrās kategorijās: "Labvēlīga vide", "Cilvēkkapitāls", "Tirgi", "Inovāciju ekosistēma".

● Pasaules Ekonomikas foruma publicētajā konkurētspējas reitingā Latvija 2018. gadā ieņēma 42. vietu starp 140 pasaules valstīm.

LATVIJAS KONKURĒTSPĒJAS STIPRĀS PUSES

● Makroekonomiskā stabilitāte – valsts parāds, inflācija. 2018. gada GCI reitingā Latvija ierindota 1. vietā.

● Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošana – 11. vieta. Starp ES valstīm 3. vieta, tikai nedaudz atpaliekot no Zviedrijas un Dānijas.

● Prasmes un darba tirgus efektivitāte – attiecīgi 24. un 29. vieta.

LATVIJAS KONKURĒTSPĒJAS VĀJĀS PUSES

● Inovācijas spēju (Innovation capability) jomā Latvija 2018. gada GCI reitingā ir 52. vietā. Latvijai ir vislielākā atpalicība ne tikai no pasaules un ES inovatīvajām ekonomikām, bet arī no ES vidējā rādītāja.

● Diezgan zems vērtējums Latvijai ir uzņēmējdarbības dinamismā (Business dynamism), pēc kura tā ierindota 47. vietā.

● Arī finanšu sistēma novērtēta zemu – Latvija pērn ieņēmusi 94. vietu. Salīdzinot ar pārējām ES dalībvalstīm, esam vienā no zemākajām pozīcijām. Latvijas atpalicību finanšu sistēmas vērtējumā lielā mērā noteica zemais tirgus kapitalizācijas līmenis, nepietiekama riska kapitāla pieejamība, zems kredīšanas līmenis, kas būtiski atpaliek no vēsturiskā kredīšanas līmeņa (pirms krīzes).

● Institūciju vērtējumā Latvija 2018. gada GCI reitingā ierindota 49. vietā. Pie būtiskām institucionālās vides nepilnībām, kas ierobežo konkurētspēju, Latvijas uzņēmēji min pārlietu lielu valdības birokrātiju, nestabilu (tuvredzīgu) politikas veidošanu, neefektīvu tiesu sistēmu.

● Veselības pilārā GCI reitingā Latvija ierindota 76. vietā. Šajā rādītājā Latvija būtiski atpaliek no daudzām ES dalībvalstīm. Vēl zemākā pozīcijā ir Lietuva (77. vieta), bet Igaunija ieņem 54. vietu.

Avots: Ekonomikas ministrija

Kur meklēt trūkstošās darbarokas?

SIA "Sanart" ir Valmierā pazīstams celtniecības uzņēmums, kurš šogad kopā ar franču speciālistiem realizēja starptautisku, Latvijā ekskluzīvu būvprojektu – uzbūvēja Māra Štromberga vārdā nosaukto BMX trasi, kas ir viena no modernākajām pasaulē. Arī šai firmai ir aktuāla darbaspēka problēma, tāpēc SIA "Sanart" valdes priekšsēdētājam ARTIM KNOKAM vaicājām, kā to risināt.

GUNTA VIKSNA FOTO

Pirms apmēram trim gadiem, kad sāka palielināties darbu apjoms būvniecībā un arī mēs izrādījām interesi par lielākiem objektiem un vinnējām konkursā palielu būvi, ap diviem miljoniem eiro, sākām just, ka pietrūkst darbinieku. Tolaik jau bija runas par ukraiņiem, kuri gatavi šurp braukt strādāt, un pie mums atbrauca viena ukraiņu brigāde, astoņi cilvēki, kas Maskavā bija cēlušies privātmājas. Pastrādāja nolīgto trīs mēnešus un paši izrādīja inte-

resi turpināt darbu mūsu uzņēmumā. Nokārtojām, ka viņi pie mums var strādāt pastāvīgi – ar uzņēmuma atļaujām. "Sanart" saviem strādniekiem nodrošina dzīvesvietu, transportu, pārējo elementārai sadzīvei vajadzīgo, ieskaitot arī interneta pieslēgumu mājoklī. Uzņēmumam ir dzīvoklis Vecatē, kur dzīvo viesstrādnieki, izīrējam vēl trīs dzīvokļus Burtņieku pagasta Penčos.

Teikšu atklāti, vietējos celtniekus vairs pat nemeklējam,

jo visi labie kadri jau kaut kur strādā, bet ar "staigātājiem no viena uzņēmuma uz otru" nekāda sadarbība nesanāk. Pie mums ieradies arī pirmā celtnieku grupa no Uzbekistānas, jau četri, un būs vēl četri vīri. Šovasar pie mums sāka strādāt arī pieci celtnieki no Moldovas.

Manuprāt, Latvija ir unikāla valsts, kas savas ekonomikas attīstībai neņem pretī viesstrādniekus. Visās attīstītajās valstīs, lai nodrošinātu attīstību, ir vajadzīgs lētais darbaspēks. Savukārt pie mums, pirmkārt, ir uzlikti lieli nodokļi, ārzemniekam ir jāmaksā vairāk nekā vietējam, otrkārt, ir ļoti sarežģīti viesstrādniekam nokārtot dokumentus, ir daudz birokrātisku papīru, arī Pilsonības un migrācijas dienesta darbības ir daudz pretrunu.

Ja ukraiņi ir gatavi strādāt par minimālo algu, kura viņam jāmaksā un kura ir 1004 eiro uz papīra, tad viņam uz rokas sanāk kādi 500 eiro. Par 500 eiro mūsējie strādāt negrib... Šobrīd celtniecībā vietējam strādnie-

kam ir noteikta minimālā alga – ap 800 eiro pirms nodokļu nomaksas. Lielākā problēma, ka nav jau vietējo, kas grib strādāt! Tirgus no celtniekiem ir tukšs, Latvijā palikuši tikai sprīdīši, kuri vienmēr ar kaut ko ir neapmierināti... Labi strādnieki vai nu jau strādā labās vietās šeit, vai arī dara to Eiropā.

Jā, viesstrādnieku darba kvalitāte nav tā augstākā, kontrole nepieciešama milzīga, tāpēc darbu vadītājiem rūpju vairāk. Smagos, liela apjoma darbos, piemēram, mūrēšanā, demonstrācijā, rupjā apmetuma un zemes darbos, ar viesstrādniekiem nav nekādu problēmu, viņi visu izdara ātri un labi, bet daļu, kur vajag ar glanci un precīzi, dodam veikt vietējiem.

Ko valsts varētu darīt šīs problēmas risināšanā? Pirmkārt, daudz vienkāršākai vajadzētu būt dokumentu kārtībai. Esam jau noguruši no papīru kaudzēm. Otrkārt, viesstrādnieku minimālo apmaksu vajadzētu pielīdzināt mūsu strādnieku minimālajām algām.

Tad mūsu darbinieks kā kvalificētāks varētu saņemt augstāku atalgojumu. Esmu dzirdējis, ka par šo variantu tiek domāts. Tas dod cerību, jo, manuprāt, līdz šim spēkā esošā apmaksas kārtība – viesstrādniekiem maksāt vairāk nekā vietējiem – nebija pārdomāts solis. Mēs ļoti mīlam runāt par produktivitātes trūkumu Latvijas būvniecībā, tai pašā laikā visa Eiropa mūsu neproduktīvos strādniekus ņem pretī atplestām rokām. Ja mēs tiešām būtu tik neproduktīvi, vai tā būtu? Manuprāt, lielākā problēma Latvijā neslēpjas darba ražīgumā, lielākā problēma ir algās. Ja mēs par to pašu darba ražīgumu viņam maksājam trīs un četras reizes mazāku algu, ko mēs no tā cilvēka gribam? Mūsu celtnieks aizbrauc uz Eiropu un saņem tur cilvēka cienīgu algu, tāpēc viņš tur ir produktīvs! Pie mūsu mazajām algām ir par lielu nodokļi, tāpēc cilvēks nevar nodrošināt sevi un savu ģimeni.

Guntis Viksna

Strādāt gudri un daudz

» 1. lpp.

"Nezinu gan, cik daudzi cilvēki šīs kompānijas saista ar Latviju. Manuprāt, tās vairāk pazīstamas ar inovatīvu pieeju un ļoti augstiem standartiem, ko tās izvirza saviem pakalpojumiem," skaidro Jānis.

Vienlaikus viņš norāda, ka liela daļa pasaules iedzīvotāju vispār nezina, kas ir Latvija, līdz ar to atbilde uz jautājumu, ar ko esam pazīstami pasaulē, nav viennozīmīga.

Postpadomju telpā Latvija daudziem joprojām asociējas ar Rīgas melno balzamu un šprotēm. Jānis ir pārliecināts, ka agrāk vai vēlāk šo vizītkarti aizstās kāds patiešām veiksmīgs, Latvijā izaudzis jaunuzņēmums. "Bet tad ir jautājums, cik lielā mērā kompānija atzīmēs Latviju kā izcelsmes valsti. Bieži vien kompānijas strādā ar izcilu kvalitāti, ļoti labu un interesantu ideju, tehnoloģijām, bet īsti nav stāsta par to, no kurienes produkts nācis."

Viņaprāt, zīmols "made in..." joprojām ir ļoti svarīgs dažādiem produktiem, nevis, piemēram, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju programmām. "Šajā ziņā pozitīvs piemērs ir "Madara Cosmetics", kas iet šo eko ceļu, uzsverot mūsu tradīcijas būt tuvu dabai. Domāju, ka šī bioloģiskā niša nākotnē varētu kļūt daudz aktuālāka. Mēs jau redzam pirmos uzņēmumus, kas itin veiksmīgi izmanto šo priekšrocību pret konkurentiem, proti, to, ka mums šeit, Baltijā, ir samērā tīra vide un sapratne, kā dzīvot saskaņā ar dabu, izmantot tās dotās veltes. Nākotnē, manuprāt, "made in Latvia" varētu

saistīties ar kaut ko tādu. Taču šobrīd vidējam rietumniekam šis zīmols neko daudz neizsaka. Mums ir jātieks vaļā no uzskata, ka Latvija ir kaut kas postpadomisks un līdz ar to nekas kvalitatīvs no tās nav sagaidāms."

Tajā pašā laikā Latvijai noteikti nav jācenšas atkārtot "Nokias" stāstu, uzskata "Ar pasaules pieredzi Latvijā" līdzdibinātājs. Viņš atgādina, ka "Nokia", kas savulaik bija telekomunikāciju jomas gigants, palaida garām izmaiņu brīdi savā nozarē, tāpēc konkurenti strauji aizsteidzās tai priekšā. "Nokias" pagrimums pavilka līdzīgu visu Somijas ekonomiku. Mums nevajag tādu milzi. Drīzāk mums jārunā par tādu pozitīvu piemēru kā igauņu "Skype", kas sapulcēja ap sevi ļoti jaudīgus programmētājus un biznesa cilvēkus, kuri pēc tam, kad bija pastrādājuši "Skype", veiksmīgi sāka radīt savas kompānijas. Viņi izveidoja tādu kā ekosistēmu ap sevi. Tāpēc arī Igaunijā ļoti strauji attīstījās stāsta nākamais līmenis – cits pēc cita radās jaunuzņēmumi. Piemēram, uzņēmums "Transferwise", kurš nodrošina tiešsaistes maksājumu pakalpojumus un kura vērtība pēc aplēsēm ir vairāk nekā miljards dolāru."

Jānis spriež, ka Latvija veiksmīgi eksportē arī tradicionālās nozares, taču inženierijā un elektronikā mēs varam iet tālāk. "Mums noteikti jātieks tām līdzī, jo par informācijas tehnoloģiju talantiem šodien cīnās katra valsts. Pagaidām šajā jomā mēs nedaudz atpaliekam."

Ilze Ozoliņa

Svarīgākais – pašai būt noteicējai

Inkubatorā ieguvu ļoti daudz – zināšanas, padomus, pieredzi, iemācījos savu biznesa ideju "pasniegt".

» 1. lpp.

"Strādājot ārzemēs, vairāk novērtēju pozitīvo, kas ir šeit, Latvijā. Pēc 10 frizieres arodā aizvadītiem gadiem sapratu, ka visu mūžu tā tomēr nevarēšu. Manas aizņemtības dēļ vecāki pieskatīja manu bērnu, un bija skaidrs, ka varēšu būt biežāk kopā ar dēlu tikai tad, ja pati kļūšu sev par priekšnieci. Draugs ieteica apmeklēt ādas apstrādes kursus Rīgā, pamācīties dizainu. Kad sāku mācīties, pozitīvā nozīmē saslimu – katru dienu uz kursiem gāju ar prieku, pēc pusgada jau sapratu, ka varu strādāt ar ādu, gatavot oriģinālas lietas, aksesuārus. Kad pārcēlos uz Madonu, atrisinājās dzīvesvieta jautājums, dēls tika bērnu dārzā un es sameklēju nelielu telpu, kur darināt ādas priekšmetus," par biznesa idejas rašanos stāsta Krista.

Domājot, kā tikt pie tik nepieciešamā atbalsta savam darbam, jo vajadzēja iekārtot

darbnīcu, viņa uzzinājusi par pašvaldības biznesa ideju konkursu "Madona var labāk!" un nolēmusi pieteikties. Pirmoreiz komisija viņas biznesa ideju noraidīja, ieteica aiziet uz LIAA Madonas biznesa inkubatoru. Krista atklāj, ka nejutās kā biznesmene, vairāk kā māksliniece, brīvdomātāja, taču tolaik pārvarējusi pašas uzliktās barjeras, iestājusies pirmsinkubācijā, izgājusi apmācības: "Inkubatorā ieguvu ļoti daudz – zināšanas, padomus, pieredzi, iemācījos savu biznesa ideju "pasniegt", uzlikt uz papīra un, pirms prasīt tai atbalstu, saprast, ko tieši vēlos, lai mērķi sasniegtu. Pārkāpu pāri sev, uzrakstīju jaunu biznesa idejas pieteikumu, jau ar citiem akcentiem, vēlreiz iesniedzu konkursā un saņēmu finansiālu atbalstu. Par piešķirto naudu iegādājos šujmašīnas, iekārtoju ādas apstrādes darbnīcu," uzņēmēja palepojas.

Viņas darbnīca atrodas vecāku mājā, tāpēc īre nav jāmaksā, taču Krista palūgusi tēvu uzlikt atsevišķus elektrības skaitītājus, lai pati varētu kontrolēt un segt ražošanas izdevumus. Pati saviem spēkiem viņa darbnīcu arī iekārto. "Man vajag sajūtu, ka pati visu esmu izcīnījusi, jo tas ir mans darbs," Krista apliecinā.

Pirmā pašas darinātā lieta bijusi īpaša ādas soma šefpavāra nažiem, ko izgatavot viņam palūgusi draudzene. Otrs pasū-

tījums arī bijis neparasts – vajadzējis pāršūt sēžamo "Harley Davidson" motociklam. "Bija jāmēģina, kaut kā jāsāk – cīnījos, rokas bija tulznās, jo ar parasto šujmašīnu nevarēja izdarīt. Divas reizes pāršuvu, jo sākumā izmantoju pabiezu ādu, bet vajadzēja plānāku, taču rezultāts arī mani pašu pārsteidza. Katru reizi, kad šuju ko jaunu, ko nekad pirms tam neesmu šuvusi, iemācos nianšes, kas pēc tam noder. Visu mācos procesā, arī no savām kļūdām, tā ir mana skola, kas jāiziet. Patīk šūt ar rokām, maksimāli darbu sarežģīt. Somas, maciņi, jostas – liekas, kas tur grūts, bet tieši naudas maki, ko ļoti daudzi pasūta, ir pagrūti šujami, jo tiem ir smalkas detaļas, bet visam jāizskatās perfekti," Krista pastāsta.

Kā jūtas jaunā uzņēmēja? "Ir grūti, īpaši sākumā, kad jāizveido darbnīca, jāizpilda klientu pasūtījumi, jāreklamē savs piedāvājums, jāplāno mārketingš. Nedaudz baida arī atskaites, kas drīz jānodod. Esmu atradusi labu grāmatvedi, bet arī pati gribu iziet visam cauri, saprast, kā sabalansēt izdevumus ar ienākumiem. Jāpagūst arī parūpēties par dēlu, kas uzsāks mācības 1. klasē, taču svarīgākais ir tas, ka pati esmu sev noteicēja," atzīst zīmola "Kabe" radītāja.

Iveta Šmugā

Risinājumam ir jābūt vienmēr

JURA RUTKOVSKA vadītā zemnieku saimniecība "Radziņi" atrodas vienā no Dobeles novada nomaļākajām vietām – Zebrenes pagastā, vietā, kas bija viena no pirmajām, kur tika slēgta skola. Tomēr tas nebūt nav šķērslis, lai ģimenes, kurās aug skolas vecuma bērni, lūkotu pēc komfortablākas dzīves citviet.

Modernākā novadā

Arī Jura ģimenē aug trīs atvases, kuras kopā ar mammu, kura strādā par logopēdi, ik dienu mēro ceļu uz izglītības iestādēm Dobelē. Ceļš šajā pusē ir labs, problēmu nokļūt pilsētā nav. Atbildot uz vaicājumu par piederības izjūtu novadam, sarunbiedrs atteic, ka uzturēties novada centrā bieži nemaz nav nepieciešams, jo pakalpojumi lielākoties pieejami digitāli.

Taču ne jau par sadzīves lietām, kas, neapšaubāmi, katram no mums ir svarīgas, "Zemgale" devās runāt ar "Radziņu" saimnieku. Uzmanību piesaista jaunbūve, kas patlaban top šajā saimniecībā.

Sarunas laikā atklājas, ka, īstenojot projektu, kuram ir Eiropas Savienības atbalsts, tiek būvēta kūts piena devējām. Juris neslēpj, ka 750 000 eiro lielajai investīcijai ņemts arī kredīts.

"Dzīvojamies pa veco kūti, līdz sapratām, ka jābūvē jauna," norāda saimnieks, pieticīgi piebilstot, ka šis nav pirmais projekts, taču vērienīgākais gan. Iepriekš saimniecībā jau realizēti vairāki projekti, kas tādi "sīkumiņi" vien bijuši. Savulaik, izmantojot LLU maģistrantūrā iegūtās zināšanas, pats rakstījis projektus artēziskās akas un

Juris Rutkovskis ar vecāko dēlu Mārtiņu topošajā govju kūtī, kas būs viena no modernākajām apkaimēm.

EDĪTES BĒVALDES FOTO

mēslu krātuves ierīkošanai. Nu projektu rakstīšanu uztic speciālistam.

"Kūts celtniecība sākās 1. aprīlī. Šobrīd tā norit visintensīvāk, jo notiek gan būvniecība, gan iekārtu montēšana un citi darbi. Pēc pusotra mēneša ēkai vajadzētu būt gatavai, tajā būs vietas 140 govīm. Patlaban saimniecībā ir ap 230 "galvām" – govīs un teles," teic Juris. Viņš

pastāsta, ka "Radziņu" vēsturi ar divām gotiņām pagājušā gadsimta 90. gadu sākumā aizsāka viņa vecāki. Viņi joprojām esot liels atbalsts. Plašais ganāmpulks izaudzēts pašu saimniecībā. Atminoties agrākos laikus, sarunbiedrs spriež, ka tad saimnieki mazāk domāja par finansiālo ieguvumu.

Juris savā saimniecībā ir "universālais kareivis", kuram jā-

būt kompetentam gan grāmatvedībā, gan jāpārzina tehnika un lopkopība.

Tikāmieš "Baltijas ceļa" 30. gadadienā, un, domās velkot paralēles, radās pārlicība, ka toreizējā uzdrīkstēšanās ir sevi attaisnojusi un, ja mūsu vidū ir tādi cilvēki kā Juris un viņa ģimene, mēs stāvam uz stabila pamata.

Sarunas laikā līdzās ir vecā-

kais dēls Mārtiņš, kurš šogad uzsāk mācības Dobeles Valsts ģimnāzijas 7. klasē. Zēns cītīgi seko līdzī pieaugušo gaitām un brīdī, kad Juri pasauc būvnieki, raksta autorei atzīst, ka savu nākotni saista ar "Radziņiem", jo nevar iedomāties, ka vecvecāku reiz iesāktais varētu neturpināties. Arī viņa tēvs nešaubās, ka iesāktajam noteikti ir nākotne.

– Vai šobrīd lopkopība ir bizness?

– Citādi jau mēs nedarbotos. Ja agrāk izslaucām vidēji četras tonnas no govīs, tagad ir tuvu pie deviņām. Domāju, ka tā ir vēra ņemama izaugsme – dinamiku veicina tas, ka barība ir sabalansēta. Agrāk bija siens, arī klijas, tagad gotiņas ēd skābbarību, kukurūzu, kombinēto lopbarību. Ņemot vērā kritērijus, kā tiek būvēta jaunā kūts, izslaukumam vajadzētu būt vēl lielākam, jo tur dzīvniekiem būs labāki apstākļi – gulēs uz matračiem, slaukšanu veiks robots, tā mazinot roku darbu, un cilvēka klātbūtne būs nepieciešama vien tik, lai uzmanītu iekārtas. Robots ir moderna tehnoloģija, kāda reti kurā fermā ir. Dobeles novadā laikam būsīm pirmie, kam tāds būs. Sākumā plānojam uzstādīt vienu robotu, kaut gan kūtī vieta paredzēta diviem. Taču jauna iekārta maksā ap 120 tūkstošiem eiro, tāpēc, iespējams, otru vēlāk iegādāsimies lietotu.

– Tik lielā saimniecībā vajag daudz darbaroku...

– Mums ir vairāki darbinieki – visi ir vietējie, oficiāli nodarbināti.

– Par darbiniekiem laukos nereti dzird, ka noturas

līdz pirmajai algai. Vai ar šādu problēmu nav nācies saskarties?

– Tā gan nav gadījies, mūsu darbinieki ir stabili, saimniecībā strādā vairākus gadus. Viena slaucēja – jau desmit gadus.

– Jāatzīst, šiem cilvēkiem ir ļoti paveicies, ka tuvu dzīvesvietai ir darbs ar konkurētspējīgu atalgojumu.

– Vienmēr jau gribas vairāk, taču mums ir jāņem vērā, ka par pienu maksā tik, cik maksā. Darbu lopkopībā ir daudz, visi jāpagūst izdarīt laikus. Pienu no mums nemainīgi iepērk "Tukuma piens". Ir bijuši piedāvājumi no citiem uzņēmumiem, taču mūs apmierina sadarbība, jo ir skaidra samaksas kārtība, kas ir ļoti būtiski. Izslaukto pienu – 2,8 tonnas dienā – savāc katru dienu. Plānots arī šībrīža četrtonnīgo dzesētāju nomainīt pret tādu, kura ietilpība ir astoņas tonnas, lai piens nebūtu jānodod katru dienu, bet reizi divās.

– Redzot lopus laukā ganāmajiem, šķiet, ka jūsu saimniecībā aug "laimīgās" govīs.

– Laukā turam tikai teles, jo tās gaida jauno māju.

Govīs arī tagad dzīvo kūtī. Diemžēl tādas lietas kā ganības saimniecībā vairs nav, lauki tiek apstrādāti, tur audzējam barību. Visa zeme – 70 pašu un 100 nomātie hektāri – tiek maksimāli izmantota. Nopļaujām trīs ražas.

– Audzējot dzīvniekus, ir svarīgi, lai būtu pieejams labs veterinārārsts.

– Speciāliste dzīvo kaimiņpagastā, bet šajā jomā bagāta pieredze un zināšanas ir manai mammai. Viņa ir tā, kas uzvaktē, kurā brīdī nepieciešama sēklošana. Tur vajag rentgena aci.

– Vai kādreiz ir gribējies visu pamest?

– Krīzes brīžos visādi gadās. Ja pienu iepērk par neadekvātu cenu, liekas: kam to visu vajag? Nav arī patīkami, ka cenas par pakalpojumiem strauji izmainās, kas nozīmē, ka iztrūkstošā summa jākompensē no piena ražības vai kā citādi. Nepalīelinot izslaukumu, nekas nebūs, bet, lai to palielinātu, govīm jānodod vairāk. Vienmēr ir jādomā, kā problēmai, ja tāda rodas, atrast risinājumu, jo nevar pieļaut, ka risinājuma nav. Ir jābūt plānam A, B un arī C. Citādāk nevar.

Edīte Bēvalde

Lauksaimniecība ir viena no prioritārām Latvijas iespējām, un tieši bioekonomikas ieviešana veicinātu lauku saimniecību attīstību, uzskata Vides risinājumu institūta izpilddirektore INESE SUIJA-MARKOVA. "Bioekonomika izveidojusies no tā, kas notiek pasaulē. Dzīvojot ne tik apdzīvotās vietās, mēs neapjaušam, cik ļoti esam saistīti ar globālajiem procesiem. Bet tie mūs ietekmē – apzināties to vai ne," viņa saka.

Unikāli vietējie apstākļi

Zinātniskā organizācija "Vides risinājumu institūts" (VRI), apvienojot Latvijas un ārvalstu zinātniekus un praktiķus un izmantojot tehnoloģiju iespējas, rada inovatīvu pieeju kompleksām vides problēmām un ilgtspējīgai resursu izmantošanai. "Pētām, kādā stāvoklī ir dabas resursi, kādas ir tendences, un dodam priekšlikumus efektīvai saimniekošanai," skaidro I. Suija-Markova.

Lielās tendences, kas sekmējušas vajadzību pēc bioekonomikas, ir demogrāfijas un sociālās izmaiņas. Pasaulē ir septiņi miljardi iedzīvotāju, pēc prognozēm – 2050. gadā būs 11 miljardi. Šie cilvēki būs jāpabaro – vajadzēs pārtiku, kas sākas uz lauka.

Prognozē, ka 2050. gadā eiropeieši būs tikai 4% no visiem pasaules iedzīvotājiem. "Vidzemē pēc statistikas ir tikai 13 cilvēku uz kvadrātkilometru. Pēc tā varam novērtēt, kur globālajā ekonomikā atrodamiem un kas ir mūsu priekšrocības. Mēs varam konkurēt ar nenoplicinātu augsni, tīru vidi un citiem dabas resursiem. Latvija, salīdzinot ar citām valstīm, atpaliek rādītājos, cik naudas tiek iegūts no viena hektāra zemes vai meža. Mēs savus resursus izmantojam neefektīvi, jo iztirgojam tos kā izejvielu, bet jādomā, kā radīt pievienoto vērtību tepat uz vietas.

Globālā tendence ir tāda, ka visā pasaulē cilvēki pārceļas uz attīstības centriem. Laukos iedzīvotāju paliek mazāk visur, ne tikai pie mums. Tādēļ jāskatās uz tehnoloģijām, kas spēj aizstāt cilvēkus, domājot, kā efektīvāk izmantot mūsu priekšrocību – dabas resursus. Vietējie unikālie apstākļi jāizmanto gudri. Jāražo tā, lai būtu mazāk pārpalikumu, kas netiek izmantoti kaut kā cita ražošanai. Laukos jāievieš aprites ekonomika, kurā pāri nepaliek nekā," norāda I. Suija-Markova.

Mūsu priekšrocība – dabas resursi

Vides risinājumu institūta izpilddirektore Inese Suija-Markova skaidro: "Mazo lauku saimniecību iespēja ir meklēt savu nišu – pēc iespējas efektīvāk izmantot konkrētās vietas apstākļus, jaunākās tehnoloģijas un dabas resursus."

LĀSMAS REIMANES FOTO

Lauku atbalsta dienesta dati 2018. gadā

- Vairāk nekā 250 tūkstoši hektāru jeb 11% no lauksaimniecībā izmantojamās zemes Latvijā ir neapstrādāti vai nekopti.
- Atbalsta programmās izmaksāts vairāk nekā 602 miljoni eiro. No tiem platību maksājumos – 367 miljoni eiro, investīcijās – 193 miljoni eiro, citos maksājumos – 42 miljoni eiro.

Jāveido vērtību ķēde

"Latvijā maz nopelnām no viena hektāra lauksaimniecības zemes un arī meža resursiem, jo apstājamies pie tā, ka esam primārie ražotāji," uzskata I. Suija-Markova. "Bioekonomika runā par to, kā mēs šo sākotnējā ražošanas posmā iegūto biomasu varam sadalīt sīkākās frakcijās un tādējādi maksimāli izmantot tās potenciālu. Biorafinācija nozīmē, ka iegūto biomasu ar speciālām tehnoloģijām sadala komponentēs. Francija, Beļģi-

ja, Nīderlande, Vācija pērk no mums biomasu un sarežģītus biorafinērijas procesos velk no tās arī ļoti augstas pievienotās vērtības produktus. Tas būtu jādara šeit uz vietas, lai no viena hektāra zemes iegūtu daudz lielāku peļņu. Šobrīd pasaulē biorafinērijas rūpnīcas ir milzīgas, un ir skaidrs, ka ar tām Latvijai ir grūti konkurēt, bet mums ir svarīgi zināt, ka šīs politikas veidotāji runā, ka nākamajā septiņgades periodā Eiropā daudz tiks investēts tehnoloģijās, lai biorafinēriju pietuvinātu zemniekiem. Tas nozīmē, ka iekārta būs pievedama pie lauka un arī mazā apjomā varēs no biomasas gūt maksimālo labumu. Tā šobrīd vēl ir tikai tendence, bet par to mūsu zemniekiem jau būtu jādomā. Latvijā ir jāveido darbību ķēde, kur katrs ražošanas posms pievieno vērtību gala produktam, un tikai pēc tam tas tiek nodots patērētājam."

Apvienoties, lai konkurētu

I. Suija-Markova skaidro, kādēļ ražotājiem sadarbība jāveido dažādās nozarēs: "Kas vienam atlikums, citam – vērtīga izejviela. Piemēram, alus darītavā "Valmiermuiža" pāri paliek drabiņas. Tur gadiem meklēja, ko ar tām darīt. Labākais, ko atrada, ir cepumu ražošana.

Bet tikpat labi tās var noderēt citā nozarē.

Problēma tā, ka nozaru pārstāvji ikdienā nesatiekas. Ir jāapvienojas, jāveido klasteri. Vidzemē kāda uzņēmēju grupa sapratusi, ka jāstrādā kopā. Tā ir iespēja resursus apvienot, lai stiprinātu katru uzņēmuma konkurētspēju. Piemēram, katram nopirkta lektoru ir ļoti dārgi, bet, to algojot kopā, zināšanas gūst visi. Tāpat nepieciešama pētniecība, lai strādātu efektīvāk. Bez sadarbības neiztikt arī tādēļ, ka jaunu tehnoloģiju ieviešanai nepieciešami prāvi līdzekļi. Lai tas atpelnītos, ir jādomā par iekārtu pietiekamu noslodzi. Mums ir jāskatās

plašāk, kādas tendences ir pasaulē, un jāizmanto mūsu stiprās puses tādā kontekstā. Mums ir, ar ko konkurēt pasaules mērogā, tikai jāprot šie resursi gudri izmantot. Tāpat viena lieta ir saražot, bet tikpat svarīga ir prasme pārdot. Un tādēļ katram ražotājam ir jābūt izpratnei par tirgu. Tas ir mūsu izaicinājums. Klasteri ir vieglāk piekļūt informācijai par jaunākajām tendencēm, izmaiņām. Tā ir iespēja satikties ar vietējiem nozares pārstāvjiem, dalīties pieredzē, apmeklēt seminārus, aizbraukt uz citām valstīm un redzēt, kā tur tiek risināti līdzīgi jautājumi."

Jolanta Hercenberga

UZZIŅAI

LAUKSAIMNIECĪBA LATVIJĀ

- Latvijā ir 80002 lauku saimniecības.
- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība – 1 932003 ha. No tās aramzeme – 1289008 ha, ilggadīgie stādījumi – 7006 ha, pļavas un ganības – 634009 ha.
- Ar graudaugiem apsēti 703005 hektāri.
- Izaudzēti dārzeni – 157001 tonnas, no tiem 11005 tonnas – siltumnīcās.
- Lauku saimniecībās audzē 405008 liellopu. Saražots 91002 tonnas gaļas un 1000001 tonna piena.
- Pēdējos 10 gados ievērojami pieaudzis aitu skaits (2007. gadā 53009, bet 2017. gadā 112002).
- Zirgu skaits pēdējo 17 gadu laikā sarucis vairāk nekā divas reizes (2000. gadā bija 19009, bet 2017. gadā – 8009.)

Avots: Statistikas pārvaldes apkopotie dati par 2017. gadu.